

**İLK VE ORTAÖĞRETİM OKULLARINDA
GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN
KULLANDIKLARI DİSİPLİN TÜRLERİ
(Edirne İli Örneği)**

Hazırlayan: Hasan ESEN

Danışman: Yard.Doc.Dr. Vildan ONUR

**Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı,
Eğitim Yönetimi, Teftişı, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı için Öngördüğü
YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak hazırlanmıştır.**

Edirne

Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ağustos, 2006

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın her aşamasında, ölçeğin oluşturulmasında ve bunların düzenli hale getirilmesinde hiçbir yardımı esirgemeyen, aynı zamanda bu çalışmanın danışmanlığını yapan hocam Yrd.Doc.Dr. Vildan ONUR'a sonsuz teşekkür ederim.

Araştırma sonuçlarının istatistiki çözümlmelerini yapan Yrd.Doc.Dr. Mevlüt TÜRE'ye çalışmaya vermiş olduğu katkılardan dolayı teşekkür ederim.

Tezin Adı : İlk ve Ortaöğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Kullandıkları Disiplin Türleri

Yazan : Hasan ESEN

ÖZET

Sınıfın tek hakimi ve yöneticisi olan öğretmen, sınıf etkinliklerinin başarısından yada başarısızlığından en fazla sorumlu kişidir. Öğretmen bu sorumluluğunu, başarıya dönüştürmek istiyorsa, sınıf içerisinde öğrenci ile olan ilişkisini iyi yapılandırmalı, iyi organize etmelidir.

Sınıf yönetiminde davranışların arzulanan düzeyde ve belirli bir bilinci içermesi için, sınıfta olması ve olmaması gerekenler konusunda öğretmen ve öğrencinin ortak bir algıya sahip olması gerekir. Bu ortak algıyı öğretmen daha okulun ilk günlerinde öğrencilere benimsetmelidir. Bu görev öğretmenin sınıf disiplini konusundaki sorumluluğundan kaynaklanmaktadır.

Sınıf disiplini, sınıf yönetiminin en önemli ayağını oluşturur. Sınıfta disiplin sağlama konusunda her öğretmenin doğaldır ki, bazı farklı yöntemleri olabilir. Ama hepsinin hedefi, sınıfın amaçlarını gerçekleştirmek doğrultusunda sınıfta uygun koşulların yaratılmasıdır. Sınıf disiplinini sağlamak konusunda öğretmenlerin kullandığı üç disiplin türünden söz edilebilir. Bunlar, önleyici disiplin, destekleyici disiplin ve düzeltici disiplindir. Bu çalışmada öğretmenlerin sınıf yönetiminde, bu üç disiplin türünden hangilerini kullandıklarını belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma tarama modelindedir. Araştırmanın evrenini, Edirne il merkezinde bulunan kamuya ait ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan (mesleki eğitim veren okullar hariç) sınıf ve branş öğretmenleri oluşturmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre, incelenen on altı problem içerisinde sadece yedinci alt problemdeki (sınıf öğretmenliğine temel oluşturan okul türü) değişkenler ile disiplin türleri değişkeni arasında önemli düzeyde farka rastlanmıştır.

Anahtar Kelime : Disiplin

Subject : Discipline Types Which Teachers in Primary and Secondary Schools Use

Author : Hasan ESEN

ABSTRACT

Being the only master and controller of the class, teacher has the most responsibility for the success or failure in class activities. If a teacher wants to change this responsibility into a success, he should have well-formed and well-organized relations with students, in a well-formed class environment, both teacher and students have a shared opinion of target objectives. In a class with these conditions, each behavior is conscious and goal-directed.

In class management the teacher and the student should have a shared perception in terms of do's and don't of class so that behaviors reach a desired level and consciousness. The teacher should make students internalize this shared perception in the first classes of the school. This duty is the part of the teacher's responsibility for maintaining the class discipline.

Class discipline is a pillar in class management. Each teacher may naturally have different methods in establishing discipline in class. However all have the same target which is to provide suitable conditions to fulfill the objectives. There are three types of discipline that are used in class, namely preventive discipline, promoter discipline and reformative discipline. In this paper it is intended to determine which type of the discipline is used by teachers in managing classroom.

The present study was conducted by scanning. Teachers of primary and secondary public schools (except from vocational schools) in the center of Edirne constitute the focal point of the study.

At the end of the study, a significant difference was detected between the variations of only seventy sub – problem (school type underlying teaching) out of ten between the variations of discipline types.

Key Words : Discipline

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM I

Giriş	1
Problem	2
Amaç.....	5
Önem	6
Sayıtlılar.....	7
Sınırlıklar.....	7
Tanımlar.....	7
İlgili Araştırmalar;	
1. Yurt içi araştırmalar.....	8
1.1. Yurt dışı araştırmalar.....	9

BÖLÜM II

1. DİSİPLİN	12
1.1. Eğitimde Disiplin.....	14
1.2. Okulda Disiplin.....	15
1.3. Sınıfta Disiplin.....	18
2. SINIFTA İSTENMEYEN DAVRANIŞLARIN NEDENLERİ	
2.1. Öğretmenden Kaynaklanan Nedenler.....	23
2.2. Öğrenciden Kaynaklanan Nedenler.....	25
2.2.1. Aile.....	26
2.2.2. Gereksinimler.....	27

2.2.3. Sağlık Sorunları.....	28
2.3. Sınıftan Kaynaklanan Nedenler;	
2.3.1. Akran Grupları.....	28
2.3.2. Sınıfın Fiziksel Özellikleri.....	29
2. ÖĞRETMENİN SINIFTA KULLANMIŞ OLDUĞU DİSİPLİN TÜRLERİ	
3.1. Önleyici Disiplin.....	31
3.2. Destekleyici Disiplin.....	35
3.3. Düzeltici Disiplin	37

BÖLÜM III

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

1.1.Araştırma Modeli.....	39
1.2.Evren ve Örneklem.....	39
1.3.Veri Toplama Aracı.....	39
1.4.Ölçek Geliştirme.....	40
1.4.1. Destekleyici disiplin alt ölçeği faktör analizi.....	42
1.4.2. Düzeltici disiplin alt ölçeği faktör analizi.....	43
1.4.3. Önleyici disiplin alt ölçeği faktör analizi.....	44
1.4.4. Normal dağılım testi sonuçları.....	45

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorumlar.....	46
1. Kişisel Bilgiler.....	46
1.1. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımı.....	46

1.2. Öğretmenlerin yaş guruplarına göre dağılımı.....	47
1.3. Öğretmenlerin kıdem guruplarına göre dağılımı.....	47
1.4. Öğretmenleri haftalık toplam ders saatlerine oluşturdukları guruplara göre dağılımı.....	48
1.5. Sınıf öğretmenliğine temel oluşturan okul türüne göre dağılımlar.....	48
1.6. Branş öğretmenliğine temel oluşturan okul türüne göre dağılımlar.....	49
1.7. Görev yapılan okul türüne dağılımlar.....	50
1.8. Görev yapılan orta öğretim kurumu türüne göre dağılımlar.....	50
2. Bulgular ve Yorumlar.....	50
2.1. Öğretmenlerin cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular.....	51
2.2. Öğretmenlerin yaş gurubu değişkenine ilişkin bulgular.....	53
2.3. Kıdem guruplarına ilişkin bulgular.....	55
2.4. Haftalık toplam ders saati değişkenine ilişkin bulgu ve yorumlar.....	57
2.5. Kadro değişkenine ilişkin bulgular.....	60
2.6. Sınıf öğretmenliğine temel oluşturan okul türüne ilişkin bulgular.....	62
2.7. Branş öğretmenliğine temel oluşturan okul türüne ilişkin bulgular.....	67
2.8. Görev yapılan okul türüne ilişkin bulgular.....	69
2.9. Görev yapılan ortaöğretim kurumu türüne göre bulgular.....	71
BÖLÜM V	
Sonuç ve Öneriler.....	74
1. Sonuç.....	74
1.1. Öneriler.....	77
1.2. Araştırmacılar için öneriler.....	78
Kaynakça.....	79

BÖLÜM I

GİRİŞ

Çocuğun gelişiminde aile, sosyal çevre, okul ve kalıtım gibi faktörler önemli yer tutar. Fakat bu faktörler arasında en etkili olan, çocuğun gelişimine planlı yapılandırılmış etkinliklerle katılan okul ve okul yaşantısıdır. Çocuğun okul yaşantısı, eğitim ve öğretim etkinliklerini kapsar. Bu etkinlikler, belli kurallar içerisinde, planlanmış zamanda ve önceden belirlenmiş mekanlarda yapılır. Eğitim ve öğretim etkinlikleri boyunca en fazla etkileşim içerisinde bulunan öğretmen ve öğrencidir. Eğer bu etkileşimin hedeflenen başarıya ulaşması isteniyorsa, birlikte geçen bu uzun yaşantının, ilişkinin nitelikli olması gerekmektedir..

Sınıfta eğitim öğretim etkinlikleri yapılırken hem etkinliklerin yöneticisi konumundaki öğretmenlerin hem de etkinliklerden faydalanan öğrencilerin belli kurallara uygun tutum ve davranışlar sergilemesi gerekir. Bu kuralların tümü, okul ve sınıf disiplini kapsamında değerlendirilebilir. Okulda disiplin denince okulun amaçlarını gerçekleştirecek ortam ve normların oluşturulması anlaşılabilir. Sınıf disiplini için de bundan bağımsız olmamakla birlikte, daha dar anlamda okulun hedefleri ile paralel sınıf içi koşulların oluşturulması, öğretmen öğrenci ilişkilerinin istenen düzeyde ve ders etkinliklerinin olumlu bir havada gerçekleştirilmesi olarak anlaşılabilir.

Sınıf disiplini, sınıfta öğretim etkinliklerine uygun koşulların yaratılmasıdır. Fiziksel imkanların verimli kullanımı, sınıf kurallarının belirlenmesi ve bunların tutarlı bir şekilde uygulanması, sınıf disiplinini doğrudan ilgilendiren konulardır. Öğretmen öğrenci arasındaki ilişkinin yapısı öğretmenin sınıfta kullandığı disiplin konusundaki anlayış ve tutumu ile doğrudan ilişkilidir. Öğretmenin sınıfta duruşu, dersi işleyiş biçimi, sınıf içi ilişkilerin yapısını belirleyen kurallar ve bu kuralların uygulanış biçimi, öğretmenin sınıf disiplini konusundaki anlayışının ve uygulamalarının belirleyicileridir.

Her öğretmen girdiği sınıfta dersini sorun yaşamadan işlemek ister. Eğer sınıf etkinliklerinde bir karmaşa, amaçtan uzaklaşacak koşullar ortaya çıkmışsa bu, öğretmen için zorlayıcı bir durumdur. Sınıfta karmaşaya meydan vermemek, dersi etkili bir biçimde işlemek için öğretmenin yapması gereken en önemli şey, sınıf içi disiplini sağlama konusunda bir karara

varması ve bunu tutarlı bir biçimde uygulamasıdır. Kuşkusuz her öğretmen için şablon bir disiplin anlayışı olduğu söylenemez. Her öğretmen kendi kişiliğine uygun, öğrenciyi etkileyebilecek güçlü yanlarını kullanarak sınıfta arzu ettiği ortamı yaratabilir. Bu öğrencinin, öğretmenin, sınıfın, okulun ve eğitim sisteminin amaçlarını gerçekleştirmesinde önemi göz ardı edilemeyecek bir unsurdur.

PROBLEM

Yönetici ve lider konumundaki insanların sorumlu oldukları grupla olan ilişkileri, grubu etkileme biçimleri her zaman sorgulanmaya ve araştırılmaya değer bir konu olagelmıştır. Bu sorgulama, yöneten ve yönetilen arasındaki etkileşim sonucu ortaya çıkan hizmet veya malın kalitesini artırma kaygısından kaynaklanmaktadır. Örgütler, ister mal üretsinsin ister hizmet üretsinsin; her zaman daha hızlı, daha kaliteli ve maliyeti az, mal ya da hizmet üretme kaygısı taşırlar. Örgütler bu ihtiyacı, çeşitli üretim faktörlerini sürekli geliştirerek, gidermeye çalışırlar.

Hangi tür örgütsel yapı olursa olsun; bir örgütün üretim girdilerinin en önemlisi insan girdisidir. İnsan girdisinin niteliği verimliliğin en önemli koşuludur. Bu koşul, hizmet üreten, insan insana ilişkilerin yoğun olduğu örgütlerde çok daha önemlidir. Eğitim örgütü hizmet üreten bir örgüttür. Dolayısıyla insanın insanla etkileşiminin ileri düzeyde yaşandığı örgütsel yapılardır. Çünkü eğitimin girdisi de çıktısı da insandır.

Eğitim örgütlerinin en önemli kurumu okuldur. Yapılan araştırmalar göstermektedir ki eğitim sisteminin üretim merkezleri olan okullardaki insan ilişkilerinin niteliği, eğitimin verimliliğini doğrudan etkilemektedir. Okuldaki insan ilişkileri denince, yönetici, öğretmen, öğrenciler ve yardımcı hizmetlerde çalışan görevliler arasındaki ilişkiler anlaşılmaktadır.

Son yıllarda üzerinde yoğun bir şekilde durulan ve birçok araştırmaya konu olan kavram, Öğrenci ile Öğretmen arasındaki ilişki ve bu ilişkinin türüdür. "Bu ilişkinin, biçimi ya da yöntemi nasıl olmalıdır"? Bu alanda çalışma yapanlar hep bu sorunun cevabını aramışlardır, aramaktadırlar. Bu arayışa tarihsel bir bakış açısı getirilirse, bu süreç yöneten (öğretmen) merkezli öğrenci merkezliye doğru bir seyir izlemiştir. Demokrasi ve insan haklarındaki ilerlemeler ve bireyin öneminin, kavranmış olması gelişimin bu yönde olmasını sağlamıştır. Son yıllarda gündemde olan öğrenci merkezli eğitim anlayışı da bu sürecin sonucunda gelen en son

noktayı göstermektedir. Bütün bu gelişmeler, öğretmenin sınıf içerisinde öğrencilerle olan ilişkilerine de yansımıştır.

Sınıfın temel ögesi olan öğrencilerin dışlandığı ortamlarda kuralların etkili olması beklenemez (Aydın, 2000:10). Artık öğretmenin tartışmasız otorite olduğu disiplin anlayışı yerine, öğrencinin de sınıf kurallarının oluşumuna katılımını sağlayan anlayışın benimsenmesi çağdaş kuramlarca önerilmektedir. Bu sayede sınıf içi etkinliklerin daha verimli tezi ileri sürülmektedir.

Öğretmen ile öğrenci okul içerisinde en uzun zamanı sınıfta geçirmektedir. Bu yüzden Öğretmen-Öğrenci arasındaki etkileşimin verimliliği, bu uzun zamanın nasıl kullanıldığı ile önemli ölçüde ilişkilidir. Öğretmenin sınıfta öğrenci ile geçirdiği periyodik zamanlı birliktelikte, kuralların nasıl belirleneceği, iletişimin nasıl olacağı, öğretim etkinliklerinin ne şekilde yapılacağı gibi sorular, öğretmenle öğrenci arasındaki etkileşimin niteliğini belirleyecek sorulardır. Sayılan bu konulardaki karşılıklı anlayış birlikteliği sınıfın havasını olumlu etkileyecektir. Tersine durumda ise öğretmen ve öğrenci için sınıfta geçen süre ızdırap verici olacaktır. Öğretmen sınıfa girdiğinde, sınıf havasının kendisi açısından kabul edilebilir, ders işlenebilir halde olmasını istiyorsa, bu konuda ilk yapması gereken şey sınıf kurallarını belirlemektir. Bunu yaparken de sınıfta kendisine rol arkadaşı olan öğrencilerin karara katılmasını sağlamalıdır. Öğretmen, sınıfta disiplin kuralları konusunda öğrencilerle ortak karar vermelidir. Bu öğretmen ve öğrenci için sınıfı daha benimsenir kılacaktır. Bütün bunların ışığında, denilebilir ki sınıf içerisindeki insan ilişkilerinin havasını etkileyen en önemli unsur, öğretmenin disiplin konusundaki anlayışı ve uygulamalarıdır.

Her öğretmen farklı kişiliğe, farklı eğitim anlayışına, farklı bilgi birikimine sahiptir ve farklı sosyokültürel yapıdan gelmektedir. Bu da öğretmenin kişiliğini, yaşam tarzını, insanlarla olan ilişkilerinin yapısını etkilemektedir. Bütün bu etkenler öğretmenin sınıftaki duruşuna, ders işleme yöntemine, öğrencilerle olan ilişkilerine yansımaktadır. Öğretmenin sınıftaki disiplin anlayışı da bu konulardan bağımsız düşünülemez. Bazı temel konuların ortak olmasına karşın, her yiğidin bir yoğurt yeyişi vardır atasözü öğretmenlerin disiplin anlayışı için de söylenebilir. Öğretmenin öğrenciye bakış açısı, eğitim konusundaki yargıları, kişisel değer yargıları vb. özellikleri sınıftaki disiplin anlayışını belirleyen etkenlerdir.

Öğretmenler, kendi öğretim yöntemlerine uygun disiplin anlayışı sergilerler. C.M. Charles (1999:24) Sınıfta uygulanan üç tür disiplin anlayışı olduğunu belirtmektedir. Önleyici disiplin, destekleyici disiplin ve düzeltici disiplin. Büyükkaragöz ve Çivi (1994:34) disiplin türlerini, yapıcı, engelleyici ve düzeltici olarak sınıflamıştır.

Birinci tür disiplin anlayışı önleyici uygulamaları içeren önleyici disiplin anlayışıdır. Bu anlayışa göre disiplin sorunu ortaya çıkmadan önlenebilir. Bu da sınıftaki koşullar, istenmeyen davranışın ortaya çıkmasını engelleyecek şekilde oluşturularak gerçekleştirilebilir.

İkinci tür disiplin anlayışı ise, destekleyici disiplin anlayışıdır. Bu yöntem öğrenciyi koruyucu ve geliştirici bir nitelik taşımaktadır (Günden, 1979:378). Bu anlayışa göre öğrenci bireysel özellikleri ile tanınmalı ve kişisel olarak desteklenmeli. Küçük başarıları övülmeli, varsa bir sorunu onun çözümü konusunda yardım edilmeli, psikolojik sorunlar yaşadığında öğrenciye destek verilmeli. Böylece öğrencinin kendini kontrol etmesi sağlanır ve olası istenmeyen davranış iç disiplin sayesinde engellenir.

Üçüncü tür disiplin anlayışı, düzeltici disiplindir. Bu anlayış bütün önleyici ve destekleyici çabalara rağmen istenmeyen davranışlar ortaya çıkmışsa bu davranışı düzeltmeye yönelik yapılan eylemleri içerir. Başka bir anlamda iyileştirici çalışmalardır.

Arzu edilen durum, sınıfta disiplin sorunu ortaya çıkmadan engellensin veya öğrenci desteklenerek kendini gerçekleştirsin bu sayede iç disiplin geliştirerek öğretmenin işini kolaylaştırsın ve sınıf ortamı öğretmen ve öğrenci için olumlu bir havaya kavuşsun. Çağdaş disiplin anlayışı istenmeyen davranışın ortaya çıkmadan önlenmesini gerektirir. Ne yazık ki kaynağı farklı nedenlerle sınıf içerisinde disiplin sorunları yaşanmaktadır. Doğaldır ki ortaya çıkan disiplin sorunu çözümlenmelidir. Bunun bir takım düzeltici çabaları zorunlu olarak uygulanmaktadır.

Sınıflarda disiplin sorunu, günümüzde de öğretmeni en fazla uğraştıran sorun olma özelliğini korumaktadır. Öğretmenlerin bu konudaki uygulamaları, disiplin anlayışı ve sınıfta uyguladıkları disiplin türleri sorgulanmaya, araştırılmaya ve geliştirilmeye değer bir konudur.

Bu araştırmanın problemini öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullandıkları disiplin türleri oluşturmaktadır.

Amaç

Bu çalışmada, kamuya ait ilk ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, sınıf yönetiminde kullandıkları disiplin türleri incelenecektir.

Araştırmanın problemi çerçevesinde yanıt aranan sorular daha ayrıntılı olarak aşağıda verilmiştir.

1-Öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türleri arasında cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark var mıdır?

2-Öğretmenlerin kullandıkları disiplin türleri arasında yaşlarına göre fark var mıdır?

3-Öğretmenlerin kıdemlerine göre kullandıkları disiplin türleri arasında fark var mıdır?

4-Öğretmenlerin mezun oldukları eğitim kurumlarına göre sınıfta kullandıkları disiplin türleri arasında fark var mıdır?

5-Öğretmenlerin haftalık toplam ders saatlerine göre sınıf yönetiminde kullandıkları disiplin arasında fark var mıdır?

6-Öğretmenlerin kadrosuna (sınıf veya branş) göre sınıf yönetiminde kullandıkları disiplin türleri arasında fark var mıdır?

7-Öğretmenlerin sınıf öğretmenliğine temel oluşturan eğitim kurumuna göre sınıfta uygulamış oldukları disiplin türleri arasında fark var mıdır?

8-Öğretmenlerin branş öğretmenliğine temel oluşturan eğitim kurumuna göre uygulamış oldukları disiplin türü arasında fark var mıdır?

9- Öğretmenlerin çalıştıkları okulun türüne (İlköğretim veya Lise) göre sınıf yönetiminde kullandıkları disiplin türleri arasında fark var mıdır?

10- Öğretmenlerin çalıştıkları lise türüne göre sınıf yönetiminde uyguladıkları disiplin türleri arasında fark var mıdır?

Önem

Öğrenci için vazgeçilmez bir model olan öğretmenin, sınıf içerisinde öğrenciye karşı davranış ve tutumları çok önemlidir. Eğitim öğretim etkinliklerinin başarısı da, önemli ölçüde öğretmenin tutumları ile öğretmenin öğrenci ile kurduğu sağlıklı ve kabul edilebilir bir ilişkinin kurulmasına bağlıdır. Bu ilişkinin kuralları her iki taraf içinde kabul edilebilir bir düzeyde olur ise sınıf içi etkinlikler, amacına daha kolay ulaşacaktır. Bu bakımdan öğretmenin öğrenci ile iletişimde önemli bir unsur olan disiplin anlayışının belirlenmesi bu çalışmanın amacı açısından çok önemlidir.

Öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türlerinin belirlenmesi, bunların eğitim bilimcileri ve işgörenleri tarafından bilinmesi, bu alandaki eksikliklerin giderilmesine ve öğretmenlere disiplin uygulamaları konusunda kendilerini daha iyi değerlendirme fırsatı sağlayacaktır.

Ayrıca araştırmada, elde edilecek bulguların;

- 1- Öğretmenlerin sınıfta uygulamış oldukları disiplin türleri ve bunların ne düzeyde uygulandığı bu araştırma sonucunda ortaya çıkacak ve bu sonuçlar, konu ile ilgili öğretmen ve akademik çalışmalar yapan herkesin hizmetine sunulacaktır.
- 2- Eğitim işgörenleri için günümüzde halledilmesi gereken en önemli problem, öğrenci ile kurduğu etkileşim ve bu etkileşim nitelidir. Bu iki grup arasında etkileşimin yetersiz ve olumsuz olması disiplin sorunu yaratmaktadır. Bu çalışma ile eğitimcilerin disiplin konusunda var olan bilgilerine yeni bakış açıları katılacağı umulmaktadır.

Sayıtlar

1- Öğretmenlerin sınıf yönetiminde uyguladıkları disiplin türlerini saptamak için uygulanan, disiplin türleri ölçeğinin maddelerine verilecek yanıtlar, öğretmenlerin gerçek görüşlerini yansıtmaktadır.

Sınırlılıklar

1- Araştırma konusunu oluşturan, öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türleri, Önleyici, Destekleyici ve Düzeltici disiplin türleri ile sınırlıdır.

2- Araştırma 2005-2006 Öğretim yılı Edirne il merkezinde yer alan kamuya ait ilköğretim ve ortaöğretim okulları öğretmenleri ile sınırlıdır.

3- Edirne il merkezinde yer alan, mesleki eğitim veren ortaöğretim kurumları (mesleki eğitim veren liseler) bu araştırmanın dışında tutulmuştur.

Tanımlar

Disiplin : Disiplin, birey yada grupların eğitimin amaçlarına ulaşmaları için davranışlarını kontrol altına almalarıdır (Alıcıgüzel,1979:313).

Önleyici Disiplin : Sınıfta disiplin sorunu yaratacak davranışın ortaya çıkmadan önlenmesine yönelik uygulamalardır.

Destekleyici disiplin: Sınıfta disiplin sorunu yaratabilecek davranışlarla öğrenciyi destekleyici ve öğrenciyi motive edici girişimlerle müdahale edilmesidir.

Düzeltici Disiplin: Bütün önleyici ve destekleyici çabalara rağmen sınıf içerisinde ortaya çıkan istenmeyen davranışları düzeltmeye yönelik uygulamalardır.

İlgili Araştırmalar

Yurt İçi Araştırmalar

Civelek (2001) Tarafından yapılan araştırmada, İlköğretimde Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf İçi Disiplini Sağlamada Kullandıkları Yöntemler belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin disiplini sağlamada kullandıkları ödül ve ceza yöntemlerinin neler olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Disiplin sağlamada kullanılan ödül ve ceza yöntemlerinin, köyde ve şehirde çalışan öğretmenlere göre, öğretmenlerin bayan ve erkek olmasına göre, müstakil sınıf veya birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenler göre, sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları okul türlerine göre, sınıf öğretmenlerinin kıdemlerine göre farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır. Ceza ile öğretmenlerin görev yeri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Cinsiyet değişkeni ile ceza verme arsında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Gözütok (1992), yaptığı bir araştırmada, öğretmenlerin sınıf içi disiplini sağlamada hangi davranışları sergilediklerini ve cinsiyet, kıdem değişkenlerine göre bu davranışların değişip değişmediğini saptamak amacıyla Ankara'daki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı 97 lisede çalışan öğretmenler üzerinde yaptığı çalışmada, öğretmenlerin % 35'inin olumlu disiplin sağlama davranışı gösterdiği, % 27'sinin ikaz edici davranışlarla disiplini sağlama eğiliminde olduğu, % 30'unun olumsuz disiplin yöntemlerini kullanarak sınıfta disiplin sağlama eğiliminde olduğu, % 8 nin ise disiplin yöntemlerinden hiçbirini kullanmadıklarını göstermiştir. Bu çalışmada mesleki kıdemi fazla olan öğretmenlerin kıdemi az olan öğretmenlerden, bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlerden olumlu disiplin davranışlarını sergilemek konusunda daha istekli oldukları ortaya çıkmıştır.

Türnüklü (2000), 1997-1998 eğitim-öğretim yılında İngiltere ve Türkiye'de ilköğretim birinci kademesinde çalışan öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarıyla başa çıkmak için kullandıkları yöntemler ve sınıf düzeninin karşılaştırılmasına dayalı araştırmasında, iki ülkede en çok gözlenen olumsuz davranış, gürültü, izin almadan konuşma ve sınıfta izinsiz dolaşma olarak belirlemiştir.

İstenmeyen öğrenci davranışları ile baş etme yöntemlerinde her iki ülke öğretmenleri arasında önemli ölçüde benzerlik bulunurken en önemli fark olarak önleme davranışı bakımından bulunmuş, İngiltere’de her okulun zorunlu bir istenmeyen davranışı önleme politikası olmasına karşın Türkiye’deki okullarda bu tür önleme davranış politikası bulunmamıştır.

Sınıf düzenlerinde ise, İngiltere’de hemen hemen tüm öğrenciler grup düzeninde otururken, Türkiye’deki öğrencilerin büyük bir kısmının sıra düzeninde oturduğu tespit edilmiştir.

Yurt dışı araştırmalar

1976 yılında Nova Üniversitesi tarafından yapılan bir çalışmada Herbert Marcus ilköğretim okulunda sınıf yönetiminde alternatif disiplin modelleri adı altında bir çalışma yapılmıştır.

Bu çalışma, alternatif disiplin olaylarını kullanan örnek bir program olarak tasarlanmıştır.

Bu çalışmanın başarılı olması şu koşullara bağlı idi:

1. Öğrencilerin yanlış davranışlarının sayısı azaltılarak,
2. Öğrencilerin kendi bireysel ihtiyaçlarına en uygun öğrenme durumları sağlanarak,
3. Azınlık öğrencilere karşı disiplin olaylarının ırka dayalı oransızlığını azaltarak,

Bu çalışmayla, potansiyel disiplin problemlerini önlemeyi ve öğrenci problemlerini çözme yöntemlerini, öğretmenlere öğreten ziyaretçi profesyoneller (müfettişler), ve okul müdürü yardımıyla bir yıl boyunca personel geliştirme toplantıları düzenlendi. Sınıf kontrolü gösteren bir çok beceri üzerinde kendi kendilerini değerlendirmeler yaparak programdan önce ve sonra anketler cevaplandırıldı.

Fink İntercation analiz sistemi, sınıfta öğretmenlerin öğrencilerle etkileşimde bulunduğu öğretmenlerin negatif ve pozitif davranışlarının sayısının grafiğini yapmak için kullanıldı.

Verilerin analizleri sonucunda, öğretmenlerin yeterliklerinin geliştirilmesi oranında, öğrencilerin disiplinsiz davranışlarının azalıp, öğrencinin akademik başarısının arttığı, uygulanan bu programın bu sonuçta etkili olduğu belirtildi.

Wolfrang, Charles H. ; Glickman, Carl D. Massachusetts, tarafından 1980 (ABD) de yapılan bir araştırmada, çeşitli disiplin model, teknik ve yöntemlerine sahip sınıf öğretmenlerine, sınıf davranış problemlerine karşı basit bir yaklaşım sağlamak amaçlanmıştır. Bu araştırma önce öğretmen davranış tutarlılığını tartışır ki bu davranışlar, öğretmenlerin uyumsuz öğrencilere karşı gösterdiği davranışlardır. Ve öğretmen davranış tutarlılığı, (TBC) seçilen üç okulda, oluşturulmuş ve incelenmiştir. Her bir okulda da en ünlü yazarlar ve yöntemleri tartışılmış ve onların kendilerine özgü stratejileri açıklanmıştır. Daha sonra çocuk sosyal gelişim aşamaları değer biçme kriteri olarak açıklanmış ve özel öğrenciler için uygun stratejilere karar vermek için kullanılmıştır. Bu çalışmada son olarak tüm modellerin, yöntemlerin gücüne dikkat çekilmiştir ve eğitimsel değişiklikler için öneri taslakları hazırlanmıştır. Bu çalışmanın uygulama aşamaları üç bölümden oluşmaktadır.

1. Birinci aşamada, tasarlanan envanter, öğretmenlere kendi sınıf disiplin inançları hakkında değer biçmelerine yardım eder. Ve bu Appendix A'yı içerir.

2. Appendix B, bu üç yönlü çalışmaların, değişik inançlarda olan öğretmenlerin nasıl başlangıçlar yapacağını ve kendi yöntemini uyumsuz öğrenciler için nasıl geliştireceğini sunar.

3. Appendix C yedi yaşından yetişkinliğe kadar çıkacak sonuçların kısa özet tartışmasını içerir.

Gushee, Matt Oregon, tarafından 1984' te yapılan çalışmada Öğrenci disiplin politikaları irdelenmiştir. Bu çalışmaya göre, çok çeşitli ve çelişkili araştırma sonuçları, disiplin sorunun çözmede işleri daha karmaşık hale getirmektedir. Bu çalışmaya göre disiplin politikaları, toplum değerlerinin ve yöneticilerin, öğrencilerin refahı için verdiği kararların üzerine kurulmalıdır. İyi bir disiplin politikası için şunlar yapılmalıdır.

1. Bir önceki yani şu ana kadar uygulanan disiplin politikalarda, öğrenci davranışları üzerine yapılan araştırmaların kesin bulguları ortaya konmalı,
2. Bu politikadan etkilenen, bütün grupların belirlenmeli (öğrenciler, Öğretmenler ve toplum üyeleri).
3. Disiplin sorunu yaratan, istenmeyen öğrenci davranışlarının kesin tanımı yapılmalı.
4. Farklı durumlar için esnek bir politika belirlenmeli,
5. Etkili açık bir iletişim ortamı ve iyi yazılmış, öğrenciye davranışları konusunda kılavuzluk yapabilecek kitapçık hazırlanmalı,
6. İstikrarlı bir uygulama yapılmalı.

Bu sayılan kriterler disiplin politikasının başarısı için çerçeve oluşturmaktadır.

Bear, Goodall ve Brown, 1983 yılında yapmış oldukları bir araştırmada, ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin disiplin problemlerine bakış açılarını belirlemeye çalışmışlardır. Bu çalışmada, öğretmenlerden sınıflarında karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından hangilerini en ciddi olarak gördüklerini, gerekçeleri ile birlikte açıklamaları istenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %51'i fiziksel açıdan tehlikeli olarak nitelendirdikleri (itme, çarpma, vurma) davranışları en ciddi problem davranışlar olarak ifade etmişlerdir, çünkü bu davranışların, birilerinin yaralanma ihtimalini yükselttiğini, gelişmeye uygun olmayan bir güvensizlik ortamı yarattığını, gerilim ve anlaşmazlıktan oluşan bir sınıf atmosferi

geliştirdiğini ve aynı şekilde fiziksel olarak misilleme yapmaya yol açtığını ileri sürmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %18'i öğrenmeyi engelleyici olarak nitelendirdikleri (konuşma, fısıldaşma, sınıfın içinde gereksiz yere gezinme) davranışların diğerlerinin öğrenmelerine engel olduğunu, öğretmenlerin eğitim için harcayacağı sınıf zamanını aşağı çektiği, öğretmene karşı itaatsizliğe varan etkilerinin olduğunu belirtmektedirler. Öğretmenlerin %17'si ise otoriteye karşı gelme biçiminde yapılan davranışların, diğer öğrencilerin öğretmene karşı tutumlarını etkilediğini, öğretmenin otoritesinin sınıanmasına yol açtığını ve öğrencilerin birbirine saygısızca davranmalarına neden olduğunu belirtmektedirler.

BÖLÜM II

İLGİLİ ALANYAZIN

Disiplin

Disiplinin onlarca tanımı yapılmıştır. Bu onlarca tanım arasında küçük farklar olmasına rağmen disiplinle ilgili bu tanımların ortak yanı, kurulu düzene, kurallara uyma davranışı olarak söylenebilir.

Özünde çok farklılık göstermemesine karşılık disiplin tanımları, tanımı yapana göre, tanımın yapıldığı kuruma göre ve tanımlayanın anlayışına göre farklılıklar gösterebilir. Bu farklı tanımlar, tanımın yapıldığı ortama, tanımlandığı kurumun yapısına, amaçlarına göre değişir. Örneğin bir tekstil farikanın iş disiplini konusundaki tanım ve uygulamaları ile bir eğitim kurumu olan okulun disiplin konusundaki tanım ve uygulamaların yüzde yüz aynı olması beklenemez. Aile ve aile üyeleri arasındaki kurallar ve uyumu içeren disiplin tanımı söz konusu olduğunda da aile kurumunun kendi koşullarına uygun tanım yapılacaktır. Görüldüğü üzere disiplinin tanımı, tanımı kimin ve hangi kurumun yaptığına göre değişebilir. Ancak, kurulu bir düzen ve bu düzene uyum her disiplin tanımının içerisinde yer alan genel kavramlardır.

Disiplin tanımı konusundaki farklılıklar, bu konuyu kendisine çalışma alanı edinen uzmanlar arasında da görülebilir. Gordon (2005:4), disiplinin iki anlamı olduğundan söz etmektedir. Birinci anlamı isim olarak disiplin. İsim olarak disiplin, çoğunlukla kural ve yönetmeliklere uygun sergilenen düzen ve gösterilen davranış ya da eğitimle elde edilen davranıştır. Örneğin sınıfta disiplin veya iyi bir basketbol takımının disiplini gibi. İkincisi yüklem olarak disiplinden ise eğitmek, antrenman yaptırmak, öğretmen ders vermek, bilgi vermek, aydınlatmak ahlakını düzeltmek, bilgilendirmek, yetiştirmek, tekrarla kafaya sokmak, aşılacak, hazırlamak, önderlik etmek, bir şeyin esaslarını öğretmek, alıştırmak gibi bir eylem, çaba anlaşılır.

Humphreys, disiplini “başkalarına ve kendine karşı özen ve saygı eylemi” olarak tanımlamaktadır (Humphreys, 1999:11).

Disiplin yalnızca uyulması gereken kurallar listesinden çok daha geniş bir anlam ifade etmektedir. Amaç, etkinlikler, uygun çevre, birlikte çalışma alışkanlığı, kendi kendini kontrol gibi kavramlar disiplin tanımı içinde önemli yer tutmaktadır (Küçükahmet, 1992:84).

Disiplin, bireye hangi davranışlarının doğru ve iyi olduğunu, hangi davranışlarının kötü ve yanlış olduğunu öğretmek ve bireyin öğrendiklerine göre davranıp davranmadığını denetlemektir(Ünal-Ada,2000:39). Bu tanımda Ünal ve –Ada disiplini istenen istenmeyen davranışların açıkça ortaya konması ve bu davranışların gerçekleşip gerçekleşmediğinin kontrol edilmesi diye tanımlamışlardır. Ünal ve Ada, Gordon’un disiplinin yüklem biçimine yakın bir tanım yapmışlardır.

Edwards disiplin uygulamalarında modern disiplin anlayışlarından biraz farklı olarak katı disiplinden yana bir görüş belirtmiştir. Edwards’a göre öğrenciler kurallara uymaya zorlanmalı, öğrencilerden uygun kuralları belirleme ve izleme davranışı beklenilmemelidir. Cezalandırma, öğrencilerin kötü davranıştan kaçınmasına, iyi sınıf davranışı üstlenmesini sağlar. İyi davranış olumlu özendirmelemlerle kuvvetlendirilir (Akt.Celep 2000:121).

Disiplin çocuğumuzu eğitmektir (Dodson,2000:10). Bu görüş eğitim disiplin ilişkisi konusunda bizlere geniş bir perspektif vermektedir. Çocuklarımızı terbiye ederken, onlara iki şey öğretiriz, bunlardan biri; arzu edilen davranışları sergilemeleri diğeri ise arzu edilmeyen davranışlardan kaçınmalarıdır (Dodson,2000: 11). Böylelikle çocuk kendisini kontrol etmeyi öğrenecektir. Disiplin, istenmeyen öğrenci davranışlarına iyi şekilde tepki gösterilmesine, önlenmesine ve tekrar yönlendirilmesine ilişkin öğretmen davranışlarıdır.

Disiplin kavramı, ister çok modern bir anlayışa sahip olsun, ister çok katı despot bir anlayışı temsil etsin tanımlanma amacı belirlenen hedeflere ulaşmak için bir düzen kurmak ve bu düzeni hedefe ulaşınca kadar korumak ve sürdürmektir. Bu konudaki anlayış farkı hedefe ulaşmada hangi yöntemin daha başarılı olacağı tartışmasından kaynaklanmaktadır.

Eğitimde Disiplin

Eğitim, bireyde planlı bir biçimde istendik yönde davranış değiştirme etkinliğidir. Eğitimin planlı ve örgütlü bir biçimde verildiği ortamlarda belirli kuralların olması kaçınılmazdır. Bu durum eğitimin hedeflerine ulaşması için zorunludur. Aksi takdirde eğitim etkinliklerinin sonucu beklenen hedefleri gerçekleştirmekten uzak kalır. Bu yüzden eğitim etkinlikleri planlı ve belli kurallar çerçevesinde yapılmak durumundadır.

Planlı ve formal eğitimden yararlanan nüfusun büyük bir bölümünü genç nüfus oluşturmaktadır. Bu genç nüfusun eğitimini ülkenin vizyonuna uygun olarak sürdürebilmek için hedefleri iyi belirlenmiş, iyi disipline edilmiş bir eğitim sisteminin varlığı gereklidir

Eğitim kurumlarında disiplin diğer kurumlardan farklı tanımlanabilir. Bu eğitim etkinliklerinin kendine özgü koşullarından kaynaklanmaktadır. Eğitim faaliyeti insan insana ilişkilerin yoğun olduğu bir etkinliktir.

Eğitimde disiplin; öğrenciye hangi davranışların istenilir olduğunu gösterip öğretmek, bu davranışı sergileyip sergilemediğini izlemek, davranışı beklenenden daha iyi sergilediğinde onu ödüllendirmek, iyi sergilemediğinde cezalandırmaktır. Bu anlamda disiplin istenen davranışı öğrenciye öğretmek ve yerleştirmektir. Disiplin eğitimle eş anlamlı kullanılmaktadır (M.Sarıtaş, 2003:51).

Eğitsel ortamlarda disiplin, yalnızca uyulması gereken kurallar listesinden çok daha geniş bir anlam ifade etmektedir. Eğitsel ortamlarda disiplini yalnızca yöneticilerin, öğretmenlerin, diğer personelin ve öğrencilerin uyması gereken kurallar olarak düşünmek doğru değildir. Disiplin, insanın disiplin kuralları olmadan da iyi ve doğru davranabilme alışkanlığını kazanması ve kendi kendini kontrol etmeyi öğrenmesi için işe koşulan tüm etkinliklerdir (İlgar,1996:135).

Okulda Disiplin

Toplum kurallarla yönetilir. Her örgüt, grup ve etkinlik kendine ait kurallara sahiptir. Eğer bir birey kurallara uymazsa, bireyin örgüt veya gruptaki üyeliği, gereken davranışları gösterinceye kadar askıya alınır. Okullar kurallarla yönetilen büyük toplumun bir parçasını oluştururlar. Devamlılıklarını, amaçlarını, etkinliklerini sürdürebilmeleri için bir kurallar setinin oluşturulması gereklidir. Bu durum son derece doğaldır. Ancak oluşturulan kurallar, öğrencilerin özgür düşüncelerini engeller nitelikte olmamalıdır. Nasıl ki bireyler, küçük yaştan itibaren, kendi yaşlılarıyla oyunlar oynarken, oyunun, var olan kurallarına veya kendi oluşturdukları kurallara uyuyorlarsa, daha sonraki yıllarda da yaşlılarıyla beraber oldukları okul ortamına uyumu, okul ve sınıf kurallarına uymakla göstermektedirler. Çocuklar, kendi aralarında oynadıkları oyunlara kurallar koyarak ve onlara uyararak aynı zamanda adil olmayı ve demokrasinin ilkelerini, böylelikle de yaşamın doğasını öğrenmeye başlarlar. Okul öncesi doğal çocuk oyunlarında olduğu gibi, veya beraberliğin etkili bir biçimde devamlılığı için, öğrencilerin kuralların oluşturulmasına mutlaka katılması gerekmektedir. Öğrenciler, kendilerinin oluşturmadığı veya oluşumuna katkıda bulunmadıkları kurallara itaat etmeye zorlanmamalıdır (Englander,1986: Aktaran, H.Arslan,2004:26).

Okullar, eğitim sisteminin alt birimleridir. Dolayısıyla okulda disiplin anlayışı okulun bağlı bulunduğu eğitim sisteminin disiplin anlayışından bağımsız olamaz. Bu bağlamda okulda disiplin uygulamaları genelde eğitim sisteminin disiplin ve yönetim anlayışının okula uygulanmasıdır.

Okulda disiplini sağlamak okul yöneticileri için önemli bir konudur. Hemen her okulda yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler ve diğer personel disiplini bozucu davranışlarda bulunmakta, olaylar bazı durumlarda adliyeye intikal etmektedir (İlgar,1996:1139). Eğitim sisteminin ve okulun amacına ulaşabilmesi için süreci aksatan, engelleyen her tür davranışı ortadan kaldırmak eğitim örgütünün amacına ulaşması için gereklidir.

Okulda disiplinin amacı, öğrencinin, kendi davranışını istenen davranışlarla kıyaslayarak öz denetleme, öz değerlendirme alışkanlığı ve yeterliği kazandırmak, öğrencinin sosyalleşmesini geliştirmek, onlara doğru düşünme ve değerlendirme kriterleri çerçevesinde hareket etme

alışkanlığı vermek biçiminde ifade edilebilir (M. Sarıtaş,2003:55). Okulda arzu edilir koşulların yaratılması için hedeflenen disiplin uygulamalarının hayata geçirilmesi gerekir. Bunun için her tür yardımcı faktörlerden yararlanılmalıdır.

Küçükahmet, (1995) Okulda disiplin sağlamaya yardımcı faktörleri aşağıda verilen dört başlıkta sıralamıştır. Bu başlıklar şunlardır.

1. **Uygun bir eğitim programı:** Amaçlarına, isteklerine ve geçmiş bilgilerine uygun olarak hazırlanan bir eğitim programı öğrencinin ilgisini çekecek, işbirliği içerisinde olmasını sağlayacaktır.
2. **İyi bir rehberlik sistemi :** İyi bir rehberlik sistemi aracılığıyla sorunlar ortaya çıkmadan gerekli işlemler yapılabilecektir. Sonuçta kendisinin ruh sağlığıyla ilgilenildiğini bilen öğrenci ilgililere yardımcı olma ve okul çalışmalarına katılma isteği duyacaktır.
3. **Etkin bir Veli – Okul ilişkisi :** Veliler ve öğrenciler okulda en iyisinin ve en doğrusunun yapıldığına inandıkları müddetçe okul çalışmalarına destek olmaktadır.
4. **Okul binasının etkin kullanımı :** Okul binaları ve görsel işitsel araçların kullanım biçimi disipline yardımcı yada engel olabilmektedir. Örneğin, karanlık bir binada elektrik enerjisinden tasarruf düşüncesiyle ışıkların yakılmaması ciddi disiplin sorununa neden olabilmektedir. Çünkü öğrencilerin o binada bulunmaktan hoşnut olmaları onların disiplinli olmalarına yardımcı olacaktır. Buna karşılık aydınlık ve refah koridorları olan bir okul binası öğrenciyi her zaman rahatlatmaktadır. Okul binasının yalnızca koridorlarının değil, duvarlarının badanasının renginden iç döşemesine kadar her şeyinin disipline uyumu kolaylaştıracağı ya da zorlaştıracağı bilinmelidir (Küçükahmet,1995:88).

Okulun fiziksel imkanlarının disipline etkisi yalnız bunlarla sınırlı kalmamaktadır. Sınıf öğrenci sayısına göre dar yada geniş olması, koridorların ve merdivenlerin dar ya da geniş olması, okulda oyun alanlarının yeterli olup olmaması gibi faktörlerde okulda öğrencinin disiplin konusundaki tutum ve davranışlarını etkileyebilmektedir.

Küçükahmet'in (1995) belirttiği okulda disiplin sağlamaya yardımcı dört faktöre (İlgar,1996:140) ilave olarak, iki faktörden daha bahsetmiştir.

1. Öğrencilerin okul yönetimine katılmaları: Eğitim – Öğretimin amaçlarından biri de öğrencide özyönetimi-özdenetimi kazandırmaktır. Okul yönetimi öğrencilerin okul yönetimine azami düzeyde katılmalarını sağlayacak bazı uygulamalar yapabilir. Özellikle demokratik bir toplum oluşturmanın temelinde kendi kendini yönetme yeterliğini kazanmış bireyler vardır.
2. Kitaplık veya kütüphanenin açık oluşu, seminer,konferans gibi yönlendirici veya bilgilendirici faaliyetler öğrencilerin kendi kendilerini disipline edici faaliyetler olarak sıralanabilir (İlgar,1996:140).

Sınıfta Disiplin

Eğitim, planlı ve programlı bir etkinliktir. Öğretmenler, eğitimsel amaçlarını, sağlıklı bir sınıf ortamı ve sınıfın kontrolünü sağlamaksızın gerçekleştiremezler. Sınıf kontrolünün sağlanabilmesi için de sınıfın belirli kurallar çerçevesi içinde yönetilmesi gerekmektedir. Bu kuralların, öğretmenler ve öğrencilerin ortak katılımları ile hazırlanması, devam ettirme sorumluluğunun da her iki gurubun üzerinde olması gerekmektedir. Taraflardan birinin kurallara uymaması veya kuralları kabul etmemesi, sınıf yönetiminde önemli sorunlara neden olmaktadır (Canter ve Canter,1986 Aktaran, H Arslan,2004:26).

Sınıf yönetimi ve sınıfta disiplin bazen birbirinin yerine kullanılabilir. Bu iki kavram birbiriyle ilişkili ancak biri diğerinin yerine kullanılacak kavramlar değildir. Sınıf yönetimi daha geniş bir alanı, sınıf disiplini ise yönetimin bir parçası olarak algılanabilir.

Sınıf disiplini, sınıf içerisinde kurallar oluşturarak öğrenmeyi kolaylaştırmak ve istenmeyen davranışları en aza indirmek olarak tanımlanmaktadır (Jones ve Jones, 1990 Aktaran B. Yiğit, 2004:156).

Sınıfın tek hakimi ve yöneticisi öğretmendir. Dolayısıyla öğretmenin sınıfı içi etkinliklerde bütün araçları sınıf etkinliklerinin amaçları doğrultusunda ve bu kaynakları en verimli bir biçimde kullanmaktır. Sınıf yönetimi, sınıf içi etkinlikleri etkili bir biçimde düzenleyip sürdürebilme ve öğrenci davranışlarına rehberlik edebilme becerisidir (Turan, 2004:2).

Sınıfta disiplin, sınıf yönetiminin en önemli unsurudur. Çünkü öğretmenin sınıfta işleyen kurulu bir düzeni oluşturamaması sınıfı yönetmesini ders etkinliklerini işlevsel hale getirmesini kuşkusuz engelleyecektir. Bu bakımda öğretmen öncelikle sınıfta kendi kişiliğine uygun bir disiplin anlayışını yerleştirmekle işe başlamalıdır. Bu açıdan bakıldığında sınıf disiplini, sınıf yönetiminin başarılı olması için önemli bir araçtır denilebilir. Sınıf yönetimini ve disiplinini etkileyen bazı hususlar aşağıda sıralanmıştır.

Öğretmenin sınıf önünde duruşundan, ödevleri kontrol edişine kadar pek çok husus sınıf yönetimini, sınıf disiplinini etkilemektedir (Küçükahmet,1995:86).

1. **Öğretmenin sınıf önündeki duruşu** : Öğretmenin sınıf içerisindeki duruşu sınıf disiplinini etkileyen önemli hususlardan biridir. Öğretmenin sürekli oturması, öğrencilerle göz kontağı kuramayacağı bir noktadan sabit bir şekilde dersi sunması gibi hususların disiplini olumsuz yönde etkilediği yapılan araştırmalarca kanıtlanmıştır. Otoritelerce önerilen durum, öğretmenin tüm öğrencileri görebileceği ve öğrencilerinde kendisini rahatça görebileceği bir konumda bulunmasıdır. Bunun yanında öğretmenin sınıfta sabit durmak yerine abartılı olmayacak şekilde hareketli olması da sınıfa hakim olabilmesi açısından önerilen bir durumdur. ve sınıfta hareketli olmasıdır.
2. **Öğrencilerin sınıfa yerleşimi** : Sınıf içerisinde öğrencinin yerleşim biçimi, sınıfta disiplini sağlama konusunda öğretmene önemli avantajlar sağlayacaktır. Öğretmenin öğrenci ile rahatça iletişim kurabilmesi, göz temasının sağlanması gibi kontrol için gerekli faktörler sınıf yerleşim biçimine bağlı faktörlerdir. Uzmanlar, sınıf yerleşimi konusunda en uygun yerleşim biçimi olarak yarım daire oturma düzenini önermektedirler. Sınıfta oturma biçiminin iki önemli yanı vardır.

Birici önemli yanı, öğrenci grubu hangi yaş grubunda yer alırsa alsın bir ders boyu arkadaşının ensesini seyretmekten hoşlanmaz. Ders dinleyen, soru soran ya da cevap veren arkadaşlarıyla yüzyüze ilişkide bulunmak ister. İkincisi, öğrenci öğrenirken, öğretmenin karşısında değil, yanında olmasından hoşlanır.

- 3. Öğretmenin konuşmasının etkinliği :** Sınıfta disiplinin en önemli değişkenlerinden bir diğeri kuşkusuz iletişim değişkenidir. Sınıfta iletişim, öğretmen ve öğrencinin ders etkinlikleri boyunca sınıf içerisinde gerçekleştirdiği her türlü etkileşimi kapsar. Bu iletişimde kuşkusuz yönetici ve yönlendirici konumu ile öğretmenin konuşma biçimi ve etkinliğidir. Öğretmenin dakikalarca konuşması öğrenciyi cezbetmez aksine sıkır. Bu yüzden öğretmenin konuşması öğrenciyi sıkacak uzun nutuklardan oluşmamalı. Öğretmen sesini iyi kullanmalı ne yüksek sele konuşmalı ne de bağırmalıdır.

Öğretmenin yalnızca sesini nasıl kullanacağını bilmesi yeterli değildir. Öğretmen aynı zamanda uygun sözcükleri de nasıl seçeceğini de bilmelidir. Öğretmen öğrencinin bilmediği kelimeleri kullanmamaya dikkat etmelidir. Kısa bir kelime durur iken uzun kelimeler seçmemelidir. Kısacası öğretmen sınıfta kelime kalabalığı yaparak konuşmak yerine, konuşmanın içeriği öğrenciyi sıkmayacak, öğrencinin anlayabileceği düzeyde olmalıdır. Bu sayede öğretmenin konuşması, öğrenci için sıkıcı olmaktan çıkacak, öğrenciyi istenmeyen davranışlara itmekten alıkoyacaktır.

- 4. Öğrenci çalışmalarının kontrolü :** Sınıf içerisinde öğrenci davranışları öğretmen tarafında sürekli denetlenir ve kontrol edilirse, öğrenci bunun bilincinde olursa bu durum öğrencinin sınıf içerisindeki davranışlarının daha kontrollü olmasını sağlayacaktır.

Öğrenci yaptığı ödevin öğretmen tarafından düzenli olarak kontrol edildiğini bilmesi disiplinli çalışmasını sağlayacaktır. Sınıf içerisinde yapılan etkinlikler boyunca öğretmenin dolaşarak kontroller yapması da sınıfta düzeni sağlamada katkısı olacak uygulamalardır.

- 5. Yazı tahtasının kullanımı :** Sınıf disiplinini etkileyen başka araçlardan birisi de sınıf yazı tahtasının kullanılış biçimidir. Ders sırasında yazı tahtasının yanlış kullanılması sınıf disiplinini bozabilmektedir. Yazı tahtası kullanılırken öğretmen

arkasını sınıfa dönmeden ve tahtaya yakın durarak kullanılmalıdır. Bunların dışında yazı tahtası kullanımı dersin büyük bir bölümünü kapsamaması sınıf disiplini açısından önerilmeyecek bir uygulamadır (küçükahmet,1995:99).

(Sadker ve Sadker,1991)'e göre öğrencilerin sınıf kurallarına uyması ve sınıf disiplinin sağlanmasına katkıları bekleniyorsa aşağıdaki koşullar yerine getirilmelidir.

1. **Okullar muhakkak iyi yerler olmalıdır.** Okullar öğrencinin kendini iyi hissettiği ve kendisini yetiştirme fırsatının verildiği bir yerdir. Okullar, öğrencilerin belirli saatler içinde zorunlu olarak bulunmaları için zorlandıkları yerler değildir.
2. **Öğrencilere güvenilmesi gerekir.** Güven, iki anlama gelmektedir. İlki, öğretmenlerin öğrencilere gösterdikleri iyi niyetli davranışların öğrenciler tarafından kötü amaçla kullanılmayacağına inanmaktır. İkinci olarak öğretmenlerin, öğrencilerin kendi hesabına en doğruyu seçeceklerine ve başkalarının haklarını ihlal etmeyeceklerine güvenmektir. Öğretmenlerde, zaman zaman her şeyi kendilerinin en iyi bildiği anlayışı ağır basmaktadır. Öğretmenler, öğrencilerin kendileri için en iyiyi en doğruyu seçtiklerinde sınıf kurallarının yürümeyeceğine inanmaktadırlar. Oysa karşılıklı güven ve saygının olmadığı ortamda, eğitimin gerçekleşmesinden söz edilemez. Bunun yanında karşılıklı güven ve saygının olmadığı ortamlarda, öğrencilerde kendi kendini kontrol edebilme yeterliğinin geliştirilmesi oldukça güçtür.
3. **Kuralların oluşturulması gerekir.** Öğrencilere, öğretmen ve diğer arkadaşları tarafından hangi davranışların beklendiği açıkça bildirilmelidir (Celep,2002:45). Eğer öğrenciler kendilerinden ne gibi davranışlar beklendiğini bilirlerse, o davranışları yeterince yerine getirmeleri daha kolay olacaktır. İstenildiği bilinmeyen davranışın ve kuralın yerine getirilmesi olanaksızdır. Bu amaçla kuralların her iki tarafça anlaşılması gerekmektedir. Sınıf kurallarına uyumda beklenen davranışlarda, öğretmenler arasında çelişki olmaması için sınıf öğretmenlerinin yanında, alan öğretmenlerinin de sınıf kurallarının oluşturulması aşamasına katılması gerekmektedir. Bir sınıfta oluşturulan kuralların hepsinin bir

başka sınıfta aynen kabul edilmesi beklenmemelidir. Öğrenciler arasındaki farklılıklar, sınıf kurallarının da farklılaşmasına neden olmaktadır.

4. **Kurallar öğrencilerin katılımıyla belirlenmelidir.** Okulda ve sınıfta kurallar, öğrencilerin katılımıyla oluşturulmalı ve sonunda kurallar sınıfça kabul edilmelidir. Kuralların oluşturulmasında demokratik ilkeler gözetilmelidir. Sınıf kuralları, yalnızca çoğunluğun değil, azınlığın beklentilerini de karşılar nitelikte olmalıdır.
5. **Kurallar değişime açık olmalıdır.** Eğer kurallar, değişken koşullara göre değişime uğramazlarsa, devamlılıklarını ve etkililiklerini sürdürmeleri olası değildir. Her bir okul ve her bir sınıf biriciktir (Açıkalin,1998:56). Okullardaki sınıflar birbirlerine gevşekçe bağlıdırlar. Bu nedenle okullar, gevşek yapılı sistemler olarak tanımlanmaktadır (Weick,1976:87). Okulların ve okul çatısı altında bulunan sınıfların bu özelliği, her bir okulda ve sınıfta, ayrı kuralların oluşturulması gereğini ortaya çıkarır. Bir sınıfta çok iyi işleyen ve kabul gören bazı kurallar, diğer bir sınıfta işlemeyebilir (H.Arslan,2004:30). Kuralların değişime açık olmasından, sınıf kurallarının çok sık değiştirilmesi gerektiği anlaşılmamalıdır. Yalnızca değişimin gerekli olduğu durumlarda değişiklik yapılmalıdır (H.Arslan,2004:30).

Sınıfta İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Nedenleri

İstenmeyen davranışlar çok farklı nedenlere dayanmaktadır. Sınıf ortamında meydana gelen istenmeyen davranışların kaynakları, öğretmenin, öğrencinin, sınıfın fiziksel yapısının, sınıfın içinde bulunduğu okulun, çevrenin (uzak ve yakın) sahip olduğu özelliklere göre çeşitlilik göstermektedir .

Öğrencilerin akademik başarısızlıkları, istenmeyen davranışlar sergilemeleri ve onların karşılanmayan gereksinimlerini saptamada okul ve sınıf çevreleri araştırılarak anlaşılabilir ve buna göre istenmeyen davranışın oluşması önlenebilir ya da düzeltilebilir (Jones ve Jones

1998: 35). Bu bağlamda istenmeyen davranışların nedenleri konusunda yapılacak işlevsel araştırma, var olan bu problemlerin dayanağına dolayısıyla da çözümüne bir temel oluşturacaktır. Kapsamlı araştırma yapıldıktan sonra çözüme yönelik önlemler ve uygulamalar hayata geçirilebilir.

Okulda ve sınıfta her türlü formal disiplin kuralları veya yazılı olmayan disiplini sağlamaya yönelik tutumlara rağmen disiplini bozan öğrenci davranışları gözlenebilmektedir. Bu davranışların kaynağı, tek bir faktöre bağlı değildir. Disiplin sorununa yol açan nedenler şöyle sıralanabilir:

1. Öğretmenden kaynaklanan nedenler.
2. Öğrenciden kaynaklanan nedenler.
3. Sınıftan kaynaklanan nedenler.

1. Öğretmenden kaynaklanan nedenler:

Sınıfta istenmeyen davranışın nedeni öğretmende, öğrencide olabilir. Öğretmenin davranış ve tutumunun da öğrenciyi olumsuz davranışa itebileceği söylenebilir. Bunu destekleyecek nitelikte görüşler aşağıda verilmiştir.

Sınıf içinde meydana gelen istenmeyen davranışların oluşmasına zemin hazırlayan etmenler arasında öğretmen de yer almaktadır. Öğretmenin kişilik özellikleri, öğrenciyeye yaklaşım tarzı, sınıfla dersini işleyiş şekli, mesleğini icra ediş biçimi, sınıfın genel anlamda havasını olumlu ya da olumsuz yönde etkilemektedir. (Büyükkaragöz ve arkadaşları,1998: 20), öğrencilerin öğretmenlerle kurdukları ilişki biçiminin, öğrenci davranışı üzerinde etkili olabileceğini, öğretmenlerin hem kişiliğinin hem de davranışının öğrencilerin davranışını etkilediğini ifade etmektedirler.

Olumsuz davranışın kaynağı olarak öğretmeni gören bir başka eğitici de Montague'dir.

Montague, (1987:264) istenmeyen öğrenci davranışlarının çoğunun, öğretmenlerin sergilediği uygunsuz davranışların sonucu olarak ortaya çıktığını belirtmektedir.

Öğretmenin sınıf yönetim ve program hazırlama konusundaki beceri ve yetenekleri de öğrencinin sınıf içerisindeki performansını etkileyen önemli öğretmen kaynaklı faktördür.

(Tymko'nun, 1983:25) araştırması öğrenci performansının büyük oranda öğretmenin program planlaması, sınıf yönetimi ve öğretim yaklaşımı tarafından etkilendiği sonucuna varmaktadır (Aktaran, Duignan 1986: 59-73).

Öğretmenin yeterli ve donanımlı olması sınıf içerisindeki havanın olumlu olmasına, sorunsuz bir sınıf içi etkinliklerin gerçekleştirilmesine katkı sağlayacaktır (Morris ve Elliou 1985: 409).

Şişman (1999: 179) göre, öğretmenden kaynaklanan sorunların azaltılabilmesi için, öğretmenin sınıfını "öğrenme merkezli" olarak örgütlemesini, işin başında sınıftaki tüm öğrencilerin öğrenebileceğine, başarılı olabileceğine ilişkin yüksek beklentilere ve 'öğrenciler hakkında önyargılardan uzak olumlu tutumlara sahip olması gerekmektedir.

Canter, (1989: 58), öğretmenlerin öğretim etkinliklerini planlı bir şekilde uygulamalarının yanında, disiplin uygulamalarında da planlı ve kararlı olmaları gerektiğine dikkat çekmektedir. Bu kararlılığın sağlanması ise, sınıf kurallarının önceden belirlenip yerleştirilmesine bağlanmaktadır. Önceden belirlenen sınıf kuralları öğrencide kendisinden nelerin istenip nelerin istenmediği konusunda bir fikir sahibi olmasını sağlamaktadır. Davranışlarının sonuçları ile ilgili kazanım ve kayıplarının neler olduğunu bilmek öğrencide öz disiplin gelişmesini sağlayacaktır.

Öğretmenin disiplin konusuna bakış açısı, disiplin ve düzen kavramını etkileyen önemli etkenlerdendir. Öğretmenin insana ve öğrenciye ilişkin algı ve inançları, öğrenciye yaklaşımı konusunda ona kaynaklık etmektedir. Öğrenciyi baskı altında tutulması gereken bir varlık olarak gören öğretmen ile öğrenciyi hakları olan bir birey olarak gören öğretmenin öğrenci ile olan ilişkileri farklılık gösterecektir. Dolayısıyla bu tutum farklılığı, öğretmen öğrenci ilişkisini etkileyecektir. Bu da disiplin sorunun yaşanıp yaşanmamasına neden olacaktır.

Humphreys, (1999:63) öğretmenlerin kontrolsüz ve aşırı kontrollü davranışlarının öğrencide disiplinsiz davranışlara yol açtığını belirtmiştir. Öğretmenin kontrolsüz davranışları: öğrencilere bağırarak, emretmek, hükmetmek, ve kontrol etmek, alaycılık ve küçümsemeyi

kontrol aracı olarak kullanmak, dalga geçmek, azarlamak, şiddetli eleştirmek, öğrencileri “donuk”, “zayıf”, “tembel” vb. olarak nitelendirmek, öğrencileri fiziksel olarak tehdit etmek, öğrencinin üzerine yürümek ve onları itelemek, öğrencilere ceza olarak fazladan okul çalışması ödev yaptırmak, yatığı hatalar için asla özür dilememek, öğrenciyi başka bir öğrenciyle kıyaslamak, yargılamak, bazı öğrencileri sevmemek, gözde öğrenciler sahip çıkmak, anlaması ağır olan öğrencilere karşı sabırsızlık, yanlışları ve başarısızlıkları cezalandırmak, öğrenciler karşı kabalık, vb.

Öğretmenin öğrenciye karşı aşırı kontrollü davranışları; Utangaçlık, edilgenlik ve çekingenlik, aşırı kaygı, hayır demekte zorlanma, mükemmeliyetçilik, değişimden nefret etme, öğrencilerden korkma, öğrencilerin istenilmeyen davranışlarının fark edilmeden geçilmesine göz yumma, sınıf yönetimine ilişkin sorunların açığa çıkartılmasını önleme, kabul edilmez davranışlardan dolayı diğer öğretmen ya da yöneticilerle yüz yüze gelmeme, tutarsız davranışlar, büyük akademik başarılar isteme, öğretmenler odasından uzak durma, meslektaşları ile yapılan toplantılarda sessiz kalma, vb. davranışlardır (Humphreys,1999:34). Bu tür davranışlar öğretmen kaynaklı disiplin sorunu yaratan davranışlardır.

Öğretmenler aşırı kontrollü davranışlarda bulduklarında bunu bilinçli olarak öğrencileri incitmek için değil, kendi gizli güvensizliklerinden dolayı yaparlar. Ne olursa olsun, öğrencilerin esenliği üzerindeki etkileri yıkıcıdır. Ayrıca öğretmenlerin kendileri tam tersi bir durum sergilerken öğrencilerden”kontrollü” olmalarını beklemeleri çok zordur. Öğrenciler, aşırı kontrollü öğretmenlerin de, sınıfta kontrolsüz öğretmenler kadar sorun yarattığını fark edebilirler (Humphreys,1999: 35). Bu açıklamalar, disiplin sorunun ortaya çıkmasında öğrenciler kadar öğretmenlerin rolünün olduğunu kanıtlar niteliktedir.

2. Öğrenciden kaynaklanan nedenler:

Disiplin sorunları, belirli davranışların varlığı (kontrolsüz tepkiler) ya da yokluğu (aşırı kontrollü tepkiler), başkalarının haklarını ve gereksinimlerini tehlikeye attığı zaman belirir. Aşırı kontrollü tepkilerde bulunanların hedefi kendini, ancak kendi haklarını ve gereksinimlerini engelleyecek bir biçimde bir biçimde kontrol etmek iken, kontrolsüz davranışlar ortaya koyanların amacı başkalarını kontrol etmektir. Buna uygun olarak, disiplin sistemlerinin

amaçları kontrolsüz disiplin sorunlarının mağdurlarına özenle yaklaşmak ve aşırı kontrollü tepkiler sergileyen kişiyi eyleme dönük yetkilendirmektir” (Humphreys,1999:21).

Görüldüğü üzere istenmeyen davranış sadece aşırı hareketlilik olarak tanımlanamaz. Sınıfta hiçbir şeye karışmama, kendini ifade edememe ve sınıfta sürekli pasif bir konumda kalma davranışı da istenmeyen davranış biçimidir ve bir disiplin sorunudur.

Öğrencilerin kontrolsüz yaratmış olduğu disiplin sorunları şunlardır: Tırnak yeme, hiperaktiflik, düşünmeden hareket etme, ödevlerde özensizlik, kontrolsüz gülme ve kıkırdama, kendi ve başkalarının malına zarar verme, kaba ya da müstehcen dil kullanma, dinlememe, okuldan nefret etme, dersten kaçmak, kibir, gösteriş, komiklik, ilgi görme merakı, saldırganlık, makul ricalara saldırgan patlamalarla yanıt verme, cinsel konulara aşırı ilgi, sınıfta söz almadan konuşmak, öğretmen ve diğer öğrencileri taciz etmek, tehdit etmek, fiziksel saldırıda bulunmak, sigara içmek vb (Humphreys, 1999: 24,25,26).

Öğrencilerin, ev ve okulda aşırı kontrollü disiplin sorunları: utangaçlık, ürkeklik, yalnızlık, özgüven eksikliği, okul “fobi” si, aşırı çalışkanlık, yersiz kaygılanma, sınav korkusu, öğrenmeye karşı zayıf dürtü, hayallere dalma, çok az göz teması, çok az yardım isteme ya da istememe, seçici dilsizlik, soruları yanıtlarken uç noktada gerginlik, yalnızlık, arkadaşlık ilişkilerinde aşırı zayıflık, vb. davranışlardır.

Öğrenciden kaynaklanan istenmeyen davranışın kaynakları, aile yapısı, öğrencinin gelişim gereksinimleri ve öğrencinin sağlık koşullarıdır.

a) Aile

Doğaldır ki okula tek tip ailevi özelliklere sahip öğrenciler gelmemektedir. Değişik sosyoekonomik yapıya sahip aile çocukları aynı okulda ve aynı sınıf ortamında buluşabilmektedirler. Böyle çeşitlilik gösteren bir öğrenci grubunun davranış konusunda da homojen olması beklenemez. Bu bakımdan öğrenciler sahip oldukları aile koşullarını davranışlarına yansıtacaklarından sınıf içerisinde onlarca değişik davranış şekli ortaya çıkabilmektedir.

Yavuzer (1995: 137), sert bir yönetim altında tutulan ya da eğitim yöntemleri değişken olan ailelerde büyüyen çocukların, karşı çıkma ve saldırganlık gibi davranışlarla kendilerini kabul ettirmek istediklerini ve kendi iç dünyalarını açıklamakta zorluk yaşadıklarını belirtmektedir.

Çocuğun fiziksel ve psikolojik gelişiminde ailenin önemli bir yeri vardır. Koruyucu bir aile ortamında büyüyen öğrenci, sınıf içinde aşırı bencil davranışlar göstererek arkadaşlarının tepkilerini çekmektedir. Öte yandan otokratik bir aile ortamında büyüyen öğrenci ise özgüven eksikliğinden dolayı sosyal etkinliklere katılmaktan kaçınmaktadır (Aydın,1998:25). İstenmeyen davranışları sıklıkla gösteren öğrencilerin, genellikle sosyoekonomik düzeyi düşük ve ekonomik sorunların yaşandığı ailelerden geldiği görülmüştür (Gray ve Richer,1988, Aktaran, Türnüklü,1999:30). Bu sayılan görüşler dışında, istenmeyen öğrenci davranışına neden olarak ailevi koşulların katkısını kanıtlayan onlarca araştırma vardır.

b) Gereksinimler

İnsanları davranışa iten etkenlerin özünde gereksinimler yatar ve öğrenciler, gereksinimleri ile onlara sağlanan olanakların dengesizliği sorun yaratabilir (Eccles,1991:27, Aktaran, Başar, 1999:109).

İnsan yaşamı boyunca geçirdiği her gelişim dönemine özgü bazı gereksinimleri giderme ihtiyacı duyar. Birey o an bulunduğu gelişim dönemine özgü gereksinimlerini gidermek zorunluluğu duymaktadır. Eğer döneme özgü ihtiyaçlarını gideremezse engellenmişlik, yoksunluk ve buna bağlı çeşitli gerilimler yaşar. Bu gerilimler, bireyi saldırgan davranmaya iter. Doyle (1986:420) ve Cangelosi (1988:28) tanınma, fark edilme ve değer kazanmanın, öğrenci gereksinimlerinin güçlülerinden olduğunu, bu gereksinimleri karşılamak için öğrenci, olumsuzunu başaramazsa veya olumsuz istediği sonucu vermezse, olumsuz yönde dikkat çekici davranışlara davranışlara başvurabileceklerini belirtmektedir. Gereksinimlerini karşılamakta sınırlanan öğrencilerin öç alma, sinirlilik, saldırganlık, güç arama- kullanma yönlü istenmeyen davranışlara yönelebileceklerini dile getirmektedirler.

Öğrencilerin başarıyı yaşama, başarıya ulaşma gereksinimleri ve bu gereksinimin doyurulmaması da istenmeyen davranışa neden olabilmektedir. Sınıfta sürekli başarısızlık yaşayan, sınıfta bulunma amacına ulaşamadığını düşünen ve bu konuda ümitsizliğe kapılan öğrenci bu durumda o ortamdan keyif almayacaktır. Öğrenci için hiçbir şeyin elde edilemediği ortamlar sıkıcı ve değersiz olabilmektedir. Bu durumda öğrencinin bu gibi mekanlarda düşmanca tavırlar içerisine girebilmektedir. Sonuç olarak öğrenci sınıf etkinliklerine katılmamakta, ödevleri yapmamakta, öğretmenin otoritesine ve arkadaşlarına karşı gelebilmektedir.

c) Sağlık sorunları

Sağlık sorunları, insan davranışını etkileyen önemli bir etkidir. Kendimizi sağlıklı hissettiğimizde veya bunu doğrulayan bir muayeneden geçtiğimizde kendimizi mutlu ve huzurlu hissederiz. Bu durum davranışlarımıza ve insanlarla olan ilişkilerimize de yansır. Tersine bir durum söz konusu olduğunda yani vücudumuzun bir yerinde küçük veya büyük bir ağrı hissettiğimizde hemen strese girer rahatsızlığımızın ciddi olma ihtimaline karşı endişeleniriz. Hatta önemli bir rahatsızlığımız olduğunu öğrendiğimizde bu bizim için ağır çöküntülere yol açabilir. Böyle bir durumda hayatımızın seyri ve insanlarla olan ilişkilerimiz de değişir. Öğrencilerde yukarıda sayılan durumlardan bağımsız değildir. Sağlık sorunu yaşayan veya herhangi bir özrü olan öğrenci bunu davranışlarına yansıtır. Dolayısıyla diğer öğrencilerle ve öğretmeni ile olan ilişkileri de diğer öğrencilere oranla farklı olabilir. Herhangi bir duyusunu yitiren öğrenci sınıf içi iletişimden istenilen düzeyde yararlanamayacağı için, bu eksikliği onun arkadaşları veya öğretmeni ile yanlış yada eksik iletişim kurmasına neden olabilmektedir.

3. Sınıfa dayalı nedenler

Sınıfa dayalı istenmeyen davranışların nedenleri olarak, akran grupları, sınıfın fiziki özellikleri, sınıfın mevcudu, sınıfın ısı ve rengi sayılabilir.

a) Akran Grupları

Çocuk dünyaya geldiğinde çevresini, aile bireyleri oluşturur. Zamanla bu çevre genişlemekte, çocuk aile dışına çıktığında akran gurupları ile karşılaşmaktadır. (Büyükkaragöz ve arkadaşları,1998: 148). Çocuğun grup içinde yeni davranış kalıpları geliştirip, yeni davranış biçimleri kazanabileceğini belirtmektedir (Aydın,1998: 29). Bağlanma ve kabul görme duygusunun çocukluk ve gençlik döneminin en temel gereksinimlerinden birisi olduğundan, akran gruplarının bireylerin davranış biçimleri üzerinde etkili olduğunu belirtmektedir. Böyle bir gereksinim içinde olan bireyi çevresinde kendisine yakın hissettiği arkadaşlarının özelliklerini çabuk benimsemekte ya da bir gruba ait olabilmek için, grubun kurallarını kabul etme durumuyla karşı karşıya kalabilmektedir. Böyle bir durumda, yakınlık hissettiği arkadaşının ya da ait olmak istediği grubun davranış özelliklerine göre istenen ya da istenmeyen yönde davranışlar sergileyebilir. Humphreys, (1999: 42) akranları, çocukların sorunlu davranışlar yaratmasında etkin bir rol oynayabileceğini ileri sürmektedir.

(Lorenz,1999: 27), akademik yeteneği, etkileşim düzeyi, sosyal becerileri düşük, sosyal açıdan yalnız, arkadaşı olmayan, sosyal doyumsuzluk içinde olan, okulu sevmeyen, davranışları olumsuz öğrencilerle arkadaşlık eden öğrencilerin, okula uyumda güçlük çektiklerini, istenmeyen davranışlara daha çok yöneldiklerini belirtmektedir (Akt. Başar 1999:108).

Erden (1998: 71) ise sınıfta hareketli, ders dışı etkinliklere önem veren, ders çalışmayı küçümseyen grubun üyeleri fazlaysa ve bu grup neşesi ve yaptıkları etkinlikler diğer öğrencilere çekici geliyorsa, bu grubun üye sayısının giderek artacağını ve o sınıfın ortamının bozulup öğrencilerin akademik başarılarının düşebileceğini belirtmektedir.

b) Sınıfın Fiziksel Özellikleri

Öğretmen-öğrenci ilişkileri, geniş ölçüde sınıfın fiziksel ortamından, öğrenci sayısından, ısı, ışık, renk, temizlik, görünüm, görüntü gibi değişkenleri tarafından etkilenmektedir (Aydın, 1998: 35) . Öyle ki zaman zaman öğrencilerin oturma biçimleri bile istenmeyen davranışlara zemin hazırlayabilmektedir. (Wheldall ve Lam'ın, 1987:52) İngiliz ilkokullarında klasik oturma biçimi ile küme şeklinde masa etrafında oturma biçimini, öğrencilerin öğrenmeye yönelik

istenen davranışları gösterip göstermemeleri bakımından karşılaştırmışlar ve çalışmanın sonucunda öğrencilerin sıra düzeninde oturduklarında, küme şeklinde oturma biçimine göre bireysel ve grup olarak derse yönelik olumlu davranışlarında artma ve sınıfa uygun olmayan davranışlarında azalma olduğunu ortaya koymuşlardır. Bununla birlikte, öğretmenin olumlu cevapları ve dönütleri artmış olumsuz olanları azalmıştır (Akt. Tümöklü, 2000:36-40).

Rosenfield, Lambert ve Black, (1985: 101-8) sıraların düzenlemesinin, öğrenci davranışına etkisini araştırmıştır. Araştırmacılar klasik sıra oturuma düzeni, küme şeklinde masanın etrafında oturma düzeni ve bir bütün olarak çember şeklinde oturma biçimlerini, öğrencilerin öğrenme etkinliklerine ve derse ilgi göstermeleri açısından karşılaştırmışlardır. Araştırmada, öğrenciler üç farklı oturma düzeninde oturtularak gözlenmiştir. Araştırma sonucunda farklı oturma düzeninden kaynaklanan dersi dinlemeye, tartışma ve arzu edilmeyen davranışlara yönelik anlamlı bir fark bulunamamıştır. Fakat kısmi farklılıklara rastlanmıştır; Örneğin, öğrenciler çember üzerinde oturduklarında, sırada oturdukları zamana göre daha fazla ders dışı etkinliklere yönelmişlerdir. Öğrenciler küme biçiminde oturduklarında, parmak kaldırma sayılan çember düzenine göre daha fazla artmıştır.

Ergun ve arkadaşları, (1999: 145} aşırı kalabalık sınıfların öğretmen ve öğrencinin motivasyonunu bozduğunu, çok az öğrencinin bulunduğu sınıflarda ise öğretmenin sürekli aynı öğrencilerle- meşgul: olacağı için hem öğrencinin hem de öğretmenin sıkılabileceğine dikkat çekmektedirler.

Hooverand ve Kindsvatter, (1997: 122) ise büyük bir sınıfta öğrencinin varlığının fark edilmeme olasılığının yüksek olduğu için, bu duruma tahammül edemeyen bazı öğrencilerin bir tür tanınma elde etmek için farklı şekillerde davranabileceklerini ileri sürmektedirler.

Achilles'in, (1996: 76-7) küçük sınıfların öğrenme üzerindeki etkisini saptamak amacıyla yaptığı çalışmada varılan sonuçlar şöyledir; öğrencilerin kişisel dikkatleri artmaktadır, küçük sınıflarda ilişkiler daha yakın ve dostane olmaktadır, öğrenciler etkinliklere katılmaya daha istekli olmaktadır ve küçük sınıflarda daha az disiplin sorunları yaşanmaktadır.

Eğitim etkinliklerinin gerçekleştiği ortamlar ne derece özenli ve düzenli bir şekilde oluşturulursa, fiziksel etmenlere dayalı istenmeyen davranışların da görülme olasılığı o derece azalabilmektedir.

Öğretmenlerin Sınıf yönetiminde Kullanmış Oldukları Disiplin Türleri

Öğretmenlerin, sınıflarında disiplini sağlama konusundaki yaklaşım biçimleri de ğrenci davranışı, üzerinde etkili olmaktadır. Öğretmenlerin disiplin anlayışlarının ğrenci ile olan ilişkilerinin temelini oluşturduğu ve sınıf etkinliklerinin düzenlenmesinde öğretmenin disiplin rolünün önemli olduğunu belirtilmektedir (Demirel 1999: 188; Fındıkı1991: 91-s92).

Öğretmenlerin sınıf yönetiminde uyguladıkları  tür disiplinden söz edilebilir;

1. Önleyici Disiplin

Bu anlayışa göre eğitim ve vredeki uyumsuzluk nedenleri ortadan kaldırılınca, öğrencilerde uygun düşünce biçimleri ve uygun davranış alışkanlıklarının sağlam bir şekilde kökleşmesi sağlanmalıdır. Bunlar sağlandığı taktirde bir disiplin olayı olmayacaktır. Bu anlayışta dış kontrolden iç kontrole geçiş söz konusudur. Bu anlayışın eğitimdeki yansımaları şoyledir: Sınıfta/eğitimde düzeni ve çalışmayı sağlamak, çocuğu iyiye doğru götürmek ve kendi kendini yönetmeye alıştırmaktır (Tosun,2002:125). Bu sayede öz disiplini gerçekleştirmektedir.

Bu disiplin anlayışı, sınıfta çıkabilecek olası disiplin sorunlarını önceden görerek bu tür davranışları ortaya çıkmadan önlemeye yönelik uygulamaları içerir. Yani gelecekte çıkabilecek sorunları önlemeye yönelik bir yaklaşımdır.

Çağdaş sınıf yönetiminde en fazla dikkate alınan özellikler problemin ortaya çıkmadan belirlenmesi ve önleyici tedbirlerin alınmasıdır. Bütün problemler nlenmese dahi, bu

problemlerin ortaya çıkış miktarını, yansıma genişliğini en aza indirmek ve en kısa sürede de ortaya çıkan problem davranışları önlemeye yönelik adımlar atmak gerekir (Öztürk, 2002:157).

Öğretmen arzu edilir bir gelecek oluşturmak ve geçmişte oluşan sorunları yaşatmamak için önleyici yaklaşımı kullanır. Kurallar, öğretmen ve öğrenci arasında işbirliğine dayalı düzenin oluşmasına yardımcı olur. Sınıf yönetiminde başarı, sağlayabilmek için, bütün öğrencilerin karar verme sürecine katılması gerekir. Öğrencilerin sorun çözme sürecinin altı evresine katılması özendirilmelidir. Bu evreler şunlardır: 1. Sorunun belirlenmesi, 2. Seçeneklerin üretilmesi, 3. Seçeneklerin değerlendirilmesi, 4. Karar verme, 5. Uygulama, 6. Değerlendirme (Çelik,2005:50).

Sınıfta disiplin sorularının önlenmesi için öğretmen, aşağıdaki uygulamalara özen göstermelidir (Duke,1989, aktaran B.Yiğit,2004:68).

1. Öğretmen sınıftaki bütün öğrencilerin sorumluluğunu kabul etmeli, başarılarından olduğu kadar başarısızlıklarından da kendisinin sorumlu olduğunu kabullenmelidir. Öğrenmenin ön koşulu, olumlu öğrenci davranışlarıdır. Bu nedenle öğretmen, öğrenmeyi gerçekleştirmek istiyorsa öncelikle öğrencilerin davranışlarını düzenlemelidir.
2. Sınıf içi kurallar, açık, kapsamlı ve sağlam temellere dayanmalıdır. Sınıf içerisinde oluşturulan kurallar, bütün bireylerin katılımı ile oluşturulmalı, onaylanmalı ve bunları herkesin öğrenmesi sağlanmalıdır.
3. Sınıf iklimi içten ve samimi olmalıdır. Sınıf ikliminin içten ve samimi olması için öğretmen, her öğrenci ile birey olarak ilgilenmelidir. Onların sorunlarından akademik başarılarından ve amaçlarından haberdar olmalıdır. Gereksinim duyduğu konularda öğrencilere rehberlik etmelidir.
4. Öğretmen öğrencilere açık destek vermelidir. Öğretmen, öğrencilerle sadece sınıf, çerisinde resmi olarak değil, ders ve okul dışında da ilgilenmelidir. Öğrencilerine isimleri ile hitap etmeli, öğrencilerin hoşlandığı ve ilgilendiği etkinliklere katılmalıdır.

5. Ailelerin katılımı sağlanmalıdır. Aile bizim nasıl insan olacağımızı gerek biyolojik gerekse toplumsal açıdan etkileyen, davranışlarımızın temelini oturduğu ve şekillendiği yapılardır. İyi disipline edilmiş okul ve sınıflarda ailelerin okul yönetimine katılımı, okul aile arasındaki iletişimi geliştirecektir.

Disiplin sistemi planlarken, aşağıdaki koşulları yerine getirerek disiplin anlayışı önleyici bir yapıya kavuşturabilir.

1. Ders programının mümkün olduğu kadar faydalı ve zevkli hale getirilmesi.
2. Öğrencilerin eğlenmeye, benlik duygusuna, kendilerini fark ettirmeye ve onurlarına düşkün olduklarını bilmek ve kabul etmek.
3. Sınıf içerisinde uygun davranışlar konusunda, öğrencilerle net ve açık bir anlaşmanın yapılması.
4. Ortaklaşa alınan kararların ve davranışların sınıfta uygulanması.
5. Öğrenciler karşı devamlı iyi huyları, kendilerine ve başkalarına karşı her zaman saygıyı vurgulamak.
6. Öğretmenin öğrencilere karşı her zaman iyi bir model olmaya çalışması.

Gibi uygulamalar sınıf içerisinde disiplin sorunlarını ortaya çıkmadan önlemeye yönelik uygulamalardır (C.M. Charles,1999: 22, Aktaran A.Oyma).

Bazı eğitim bilimciler, önleyici disiplin türüne içeriği çok farklı olmamakla birlikte farklı adlarda kullanmaktadır. (Büyükkaragöz ve Çivi,1994), önleyici disiplin yerine yapıcı disiplin adını kullanmıştır. Buna göre önleyici disiplin uygulamalarında şu hususlara dikkat edilmelidir:

1. Öğretmen sınıf içerisinde öğrencilerle olan diyalogunda, yapmalardan çok yapılar üzerinde durmalıdır. Örneğin, öğrenciye kalemni yere

açma, konuşma, yaramazlık yapma yerine, öğrenciden bunların olumluları istenmelidir. Kalemimi çöp kutusuna aç demek daha yararlıdır. Öğrencilere emir vererek iş yaptırmak yerine, neden yapması gerektiğine inandırarak yaptırmak daha işlevseldir.

2. sınıfta öğrencilerin boş kalmamalarına dikkat edilmelidir. Ders saatlerinde eğer öğrenciyi meşgul edecek bir iş verilmişse, o sınıfta problem çıkma ihtimalide azalır.boş kalan öğrenciler, boş kalan öğrenciler sıraya isim kazıyabilirler (Temel,1997:25).
3. Derslerde değişik yöntem ve teknikler kullanılmalıdır. Bunun için çalışma biçimi, öğrencinin ilgisini çekecek şekilde zaman zaman değiştirilmelidir. İlginin canlı tutulması için, öğrencinin değişik araç gereci kullanmasına izin verilmelidir. Öğrenci yapılan öğretimin faydalarına inandırılmalıdır.
4. Öğrencinin kişiliğine saygı gösterilmelidir. Sınıfta öğrenci ile alay eden, her an bir disiplin problemi çıkacakmış gibi davranan öğretmen, sınıfta kendini kabul ettiremez.
5. öğrencinin öğrenemediği konuların nedenlerine inilmeli, onu güç durumda bırakmak için durumu silah olarak kullanılmamalıdır.
6. Öğrenci bir işi başarmaktan doğan zevki tatmalıdır.

Sınıfta disiplin sorunlarının önlenmesinde, öğretmen davranışları önemli rol oynamaktadır. Bu konudaki öğretmen davranışları üç başlık altında toplanabilir.

1. Öğretmenlerin, öğrencilerin ve çalışma arkadaşlarının disiplinli ve sorumlu davranışlarını ne derecede olumlu bir biçimde destekledikleri,
2. Öğretmenlerin öğrencilerle ve çalışma arkadaşları ile nasıl ilişkiler kurdukları,
3. Öğretmenlerin nasıl öğrettikleri

gibi öğretmen davranışları disiplin sorunlarını önlemede etkili olan öğretmen davranışlarıdır (Humphreys, 1999:29).

Destekleyici Disiplin

Öğrencilerin büyük çoğunluğu, genellikle sabırsızdır ve dürtülerinin kurbanıdır. Özellikle çok ani ve fevri hareketlerde bulunabilirler. Beklenmedik davranış bozukluklarında bulunabilirler. Bu gibi durumlarda, destekleyici disiplin yönteminden yararlanmak uygun olur. Bu disiplin yöntemiyle, kendilerine hakim olma duygusu kazandırılarak ve derslere olan ilgilerin artmasına çalışılarak öğrenciler desteklenir. Bu öğrenciler için bir tür motivasyon ve kendilerine güven tazelemedir.

C.M. Charles,(1999:28) Destekleyici disiplin için, aşağıdaki yedi koşulun uygulanmasının yararlı olacağını belirtmiştir.

1. Sınıf içerisinde desteğe ihtiyacı öğrencilerin önceden belirlenmeli.
2. Öğretmenin öğrencilerin beden dillerini anlamaya çalışılmalı.
3. Öğrencilerin ödevlerine titizlikle ilgi gösterilmesi, işlenen konulara ilişkin sorular sorularak öğrencilerin motivasyonlarını artırıcı yorumların yapılmalı.
4. Öğrencilere zor gelecek işlerin yeniden değerlendirilmeli ve öğrencilerin zorlandıkları işlerin gerektiğinde öğretmenle birlikte yapılmalı.
5. Öğrencilerin ilerlemesi için onlara gerekli ipuçlarının verilerek yardım edilmeli.
6. İyi davranışların, öğretmen tarafından uygun yer ve zamanda ödüllendirilmeli.

7. Öğrenciler yanlış davranışa yöneldiklerinde onlara önerilerle birlikte uyarılar yapılmalı.

Destekleyici disiplin anlayışı, sınıfta arzulanan ortamı yaratmak için, öğrencilerin, doğal halleriyle kabul edilmesini, gelişim ve öğrenme çabalarına yardım edilmesini içerir. Bu sayede öğrencilere özgüven ve değer duygusu kazandırılabilir.

Bu yaklaşım, öğretmenlerin ve öğrencilerin hak ve Sorumluluklarına dayalı düşüncelerden oluşur. Öğretmenler sınıfta kısıtlayıcı bir ortam oluşturabilirler. Öğrenciler öğretmenler tarafından oluşturulan bu kısıtlamalara tepki gösterirler. Ancak Öğretmenlerin sınıfta oluşturdukları kısıtlayıcı ortam, okul yönetimi ve anne babalar tarafından da ciddi olarak desteklenir.

Pozitif bir sınıf ikliminin oluşturulması, öğrenci ihtiyaçlarının karşılanması, etkili sınıf kurallarının hazırlanması ve uygulanması, istenmeyen davranış gösteren öğrencilerin öğretime yönlendirilmesiyle gerçekleşebilir (Çelik,2005:43).

1976 yılında Lee ve Marlene Canter destekleyici disiplin kavramını geliştirdi. 1970'lerdeki bu destekleyici disiplin hareketi öğretmenin istek, ihtiyaç ve haklarındaki yasallığı ve önceliği vurguluyordu. Öğretmenler öğrencilerle etkileşimlerinde üç farklı davranış biçimi sergilemektedirler: Bunlar destekleyici olmayan (pasif), düşmanca (saldırgan, kötü. Davranma) ve destekleyici davranışlardır. Canter'e göre öğretmenin destekleyici davranışı, öğrencinin istek ve ihtiyaçları doğrultusunda şekillenmekte, karşılıklı beklentilere göre açık bir iletişim kurulmaktadır. İletişim daha çok sözel iletişime dayanmaktadır. Destekleyici davranış yaklaşımı, öğrencinin uygun davranışlarına ilişkin olarak hangi sonuçlarla karşılaşacağı noktasında ona tercih imkânı sunmaktadır (Weinstein, 1999:25).

Yardım edici ve destekleyici Öğretmenler, Öğrencileri dinleyerek onları önemseydiğini değer verdiğini belli eder. Öğrencileri dinlerken, edilgen biçimde davranır ve beden dilini de dinleme sürecine katar. Öğretmen, öğrenciyi dinlerken vermiş olduğu olumlu cevaplarla karşılık verir. Destekleyici öğretmen, öğrencilerin sorunlarını söylemelerini

cesaretlendirir, kendilerini ifade etmelerine yardımcı olur. Bu anlayışa sahip öğretmen öğrenciye karşı yargılayıcı olmaktan kaçınır. Destekleyici disiplin anlayışını benimseyen öğretmenler, öğrencilerin davranışlarını ödüllendirme yoluyla kontrol etmeyi tercih ederler.

Düzeltilici Disiplin

Çeşitli sebeplerden dolayı sınıf ortamında oluşan disiplinsiz bir davranışı ortadan kaldırmak veya düzeltmek için düzeltilici disiplin uygulamalarına yer verilir.

Sınıfta önleyici tedbirler alındığı halde yine disiplin problemi ortaya çıkmışsa, bu problemin bir daha ortaya çıkmamasını sağlamaya yönelik tedbirler almak düzeltilici disiplin olarak adlandırılır (İlgar,1996:146).

Öğrenciler, sınıf ve okul kurallarını ihlal etmeye devam ettiklerinde, yanlış davranışlarla daha düzenli ve kararlı mücadele edilmelidir. Düzeltilici disiplinin, öğrencilerin gözünü korkutmak yada onlara karşı şiddet uygulamak gibi bir amacı yoktur. Düzeltilici disiplin, öğretmenlerin öğrencilere baskı uygulaması değildir. Sınıfta düzeltilici disiplin uygulamaları şunları içerir: (C.M.Charles,1999:27).

1. Bozuk davranışın öğretmen tarafından derhal düzeltilmeli, bu davranış, asla görmezlikten gelinmemeli.
2. Davranıştan sorumlu öğrenciyle konuşulması, sorunun sınıf kuralları çerçevesinde çözülmeye çalışılmalı.
3. Sınıfın yöneticisi konumundaki öğretmen, sakin ve inandırıcı olmaya çalışmalı.
4. öğretmen sınıfta her zaman tutarlı bir yol izlemeli.

5. disiplin sorununa yol açan yanlış davranış, olumlu bir şekilde çözülmeli.
6. öğretmen, gerekirse sorunlu davranışı yaratan öğrenciyle özel olarak konuşmalı ve öğrenciye bu konuda nasıl yardımcı olabileceğini sormalı.
7. Her şeye rağmen yanlış davranışta ısrar eden öğrenciye karşı da disiplin kuralları neyi gerektiriyor ise öğretmen o kuralları çekinmeden uygulamalı.

Suç işleyen, veya sınıf ortamında dersin işlenişini bozan öğrenciye karşı tutum ve davranışlarımıza bazı hususları dikkate almalıyız. Bu durum, ortaya çıkan olumsuzluğun etkisini azaltmak, ya da olumsuzluğu tamamen ortadan kaldırmak için gerekli bir uygulamadır.

İstenmeyen davranışta bulunan öğrenciye karşı davranışlarımızda şu hususlara dikkat etmemiz gerekir (A.Temel,4:2004).

1. Öğrenci, suçun işlendiği andan, cezanın verileceği ana kadar arkadaşlarından uzak tutularak, arkadaşlarının yanında cezalandırılmamalıdır.
2. Öğrenciye hatası anlatılarak özür dilemesi sağlanabilir.
3. Problem ortadan kalktıktan sonra artık hatırlatılmamalı ve üzerinde durulmamalıdır.
4. Öğrenci sınıftan dışarı atılmamalıdır.

Küçük olaylar kesinlikle büyütülmemelidir. Örneğin, okul bahçesinde top oynayan ve pencere camı kıran bir öğrencinin disiplin kuruluna verilmesi anlamsızdır.

BÖLÜM III

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Araştırma Modeli

Araştırma ilişkisel tarama modelindedir. İlişkisel tarama modeli, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir. İlişki aramalarındaki betimlemeler (özelliklerin değerini belirleme işi) varolan belli standartlara uyan ölçülerini bulmaya çalışmaktan çok, birey, nesne vb. durumlar arası ayrımların belirlenebilmesi amacına dönüktür (Karasar,1999:82).

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma evrenini 2005-2006 öğretim yılında Edirne ili merkezinde kamuya ait ilk ve orta öğretim kurumlarında görev yapan 710 öğretmenin tamamı oluşturmaktadır. Araştırma evrenini oluşturan öğretmenlerin seçiminde, “Basit Rastgele Örneklem Yöntemi” kullanıldı.

Evrende değişkenler için tahminler yapabilmek amacıyla kitleden “Basit Rastgele Örneklem Yöntemi” ile çekilecek örneklemin genişliği hakkında hoşgörü miktarı ve hata olasılıkları gözönüne alınarak çeşitli tablolar elde edilmiştir. Farklı büyüklükteki evrenler için kuramsal örneklem büyüklükleri tablosu (% 5 hata payı, %95 kesinlik düzeyi) Anderson,1990:202, Aktaran, Balcı:95). Bu tabloya göre, 500 ile 1000 arasında değişen büyüklükteki bir evrenden en az 277 genişlikte bir örneklem çekerek evrenin temsil edilebileceği görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türüne ilişkin tutumlarının saptanması için, kamuya ait ilköğretim ve ortaöğretim (meslek liseleri hariç) okullarında görevli sınıf ve branş öğretmenlerine “Disiplin Türleri Ölçeği” uygulanmıştır. Öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türlerini belirlemek üzere araştırmacı tarafından “Disiplin Türleri Ölçeği” geliştirilmiştir. Araştırma verilerinin toplanmasında geliştirilen bu ölçek kullanılmıştır.

Ölçek Geliştirme

Öğretmenlerin Sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türünü belirlemek üzere hazırlanan ölçeğin Önleyici, Destekleyici ve Düzeltici disiplin uygulamaları olarak üç boyutta ele alınması yapılan literatür çalışmaları sonucunda uygun bulunmuştur. Ölçeğin soru maddeleri araştırmacı tarafından konuyla ilgili literatür taranarak hazırlanmıştır.

Ölçek maddeleri düz cümlelerden oluşturulmuş ve madde seçenekleri; (1) Hiçbir Zaman, (2) Nadiren, (3) Ara Sıra, (4) Çoğu zaman, (5) Her Zaman şeklinde puanlanmıştır. İstatistiksel işlemler yapılırken seçeneklerin sahip olduğu bu puanlar kullanılmıştır.

Yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğin üç boyutu ölçtüğü görülmüştür. Bunlar; Önleyici Disiplin Uygulamaları, Destekleyici Disiplin Uygulamaları ve Düzeltici Disiplin Uygulamalarıdır.

Öğretmenlerin disiplin uygulamalarına yönelik olarak Önleyici, Destekleyici ve Düzeltici disiplin türlerine ilişkin 50 maddelik bir deneme formu hazırlanmıştır. Hazırlanan deneme formu 55 kişiye uygulanmış ve sorulara ilişkin görüşler alınmıştır. Belirtilen görüşler doğrultusunda 42 maddelik yeni form oluşturulmuştur. Elde edilen verilere faktör analizi uygulanmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda, faktör yükü .30’ un üzerine olan maddelerin yorumlanabilir nitelikte olmasından dolayı (Cohen, Lawren’ce ,1989: 369) .30’ un üzerinde faktör yükü olan maddeler değerlendirmeye alınmıştır. Uygulanan son ölçekte yer alan 14. soru maddesinin “İlerlemeleri için öğrencilere ipuçları vererek onları desteklerim” çok düşük bir faktör yükü alması nedeniyle

değerlendirme dışında tutulması uygun görülmüştür. Oluşturulan yeni form ulaşılan 450 kişiye uygulanmıştır, eksik ve yanlış doldurulanlar çıkartıldıktan sonra 284 adet form değerlendirmeye alınmıştır.

Bir testin güvenilirliği testteki maddelerin hepsinin ölçülmesi istenilen niteliği ölçüp ölçmediği ile ilgilidir. Araştırmacı testi geliştirirken, bu gereği yerine getirmeye çalışsa da bazı maddeler, ölçülmek istenen niteliği ölçmeyebilir. Bu maddelerin test içinde yer alması güvenilirliği düşürür. Testteki maddelerin aynı ya da çok yakın nitelikleri ölçüp ölçmediği iki yaklaşımla incelenebilmektedir. Bunlardan birincisi, “Faktör Analizi”dir. Testler bir niteliğin belirli bir boyutunu ölçtükleri zaman daha güvenilir olmaktadır. Bunun anlamı, belirli bir faktörün toplam varyans içinde diğer faktörlerden daha çok yoğunluk kazanmasıdır. Bu durumda faktör yükü düşük olan maddeler elimine edilebilir (Özguven, 1994:97).

Bu analizler sonucunda toplam 11 maddenin 1. faktörde (Destekleyici disiplin) yığılma gösterdiği, toplam 14 maddenin, 2. faktörde (Düzeltilici disiplin) yığılma gösterdiği, toplam 16 maddenin 3. faktörde (Önleyici disiplin) yığılma gösterdiği görülmüştür. 1. faktörde yer alan maddeler incelendiğinde söz konusu maddelerin öğretmenlerin, destekleyici disiplin uygulamalarını içerdiği, 2. faktörde yer alan maddelerin ise Düzeltilici Disiplin Uygulamalarını içerdiği ve 3. faktörde yer alan maddelerin ise öğretmenlerin Önleyici Disiplin Uygulamalarını içerdiği görülmüştür.

Birinci faktörde yer alan maddeler üzerinde faktör analizi yapılarak bu faktörde yer alan maddelerinde kendi içinde alt faktörlere ayrılıp ayrılmadığı kontrol edilmiştir. Yapılan bu çalışmada 1. faktör içerisinde alt faktör bulunamamıştır. (1. Faktör) da yer alan maddeler ve faktör yükleri Tablo 1’ de yer almaktadır.

Tablo 1
Destekleyici Disiplin Türü Alt Ölçeği Faktör Analizi Sonuçları

Destekleyici Disiplin Türü Cronbach $\alpha= 0.86$	Faktör yükü
S23 Psikolojik desteğe ihtiyacı olan öğrencileri belirler onlara gerekli desteği veririm.	0,704
S17 Sınıf içerisinde öğrencilerin kendilerini ifade etme istek ve girişimlerini cesaretlendiririm.	0,602
S36 Küçük başarıları överek öğrencilerin güven duygusunun gelişmesini desteklerim.	0,513
S20 Öğrencinin sınıfta kendini gösterme çabasını desteklerim.	0,507
S21 Öğrenciler yanlış davranışa yöneldiklerinde onlara olumlu önerilerde bulunurum.	0,459
S9 İyi davranışları uygun yer ve zamanda ödüllendiririm.	0,458
S2 Sınıfta maddi desteğe ihtiyacı olan öğrencileri önceden belirlerim.	0,458
S32 Öğrencilere işlenen konuya özgü sorular sorarak onları motive edici yorumlar yaparım.	0,418
S7 Öğrencilerin ödevleri ile tek tek ilgilenirim.	0,410
S12 Öğrencilerin yapmakta zorlandıkları işlerde onlara yardım ederim.	0,376
S5 Öğrencilerin beden dillerini anlamaya çalışırım.	0,342

Destekleyici disiplin türü alt ölçeğinde yer alan maddelerin faktör yükleri 0.34 ile 0.70 arasında değişmekte ve destekleyici disiplin türüne ilişkin Cronbach α katsayısı 0.86 dır. Destekleyici disiplin türü alt faktörüne ait en yüksek faktör yüküne sahip soru maddesi, 0.704 ile “ Psikolojik desteğe ihtiyacı olan öğrencilere gerekli desteği veririm” 23. soru maddesidir. Bu alt faktörün en düşük faktör yüküne sahip soru maddesi ise, 0.342 ile “Öğrencilerin beden dillerini anlamaya çalışırım” 5. soru maddesidir.

2. faktörde yer alan sorular ve bu sorulara ilişkin faktör yükleri tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2
Düzeltilici Disiplin Türü Faktör Analizi Sonuçları

Düzeltilici Disiplin Türü Cronbach $\alpha= 0.84$	Faktör yükü
S39 İstenmeyen davranışta bulunan öğrencinin ailesi ile görüşerek sorunlu davranışı çözmeye çalışırım.	0,630
S19 Yanlış davranışta ısrar eden öğrenciye karşı, yönetmeliğe uygun disiplin kurallarını uygulayım.	0,596
S33 Derse geç gelen öğrenciyle özel olarak konuşarak sorunu çözmeye çalışırım.	0,565
S27 Öğrencide görülen olumsuz davranış görmezden gelmem, öğrenciyi bu davranışını düzeltmesi için derhal uyarırım.	0,509
S6 Sorun çıkaran öğrenciyle konuşurken sakin ve inandırıcı olmaya çalışırım.	0,507
S34 Sınıf içerisinde öğrencilerin dikkatini dağıtabilecek materyallerin bulunmamasına dikkat ederim.	0,486
S37 Sınıfta hatalı bir davranış gördüğümde, hatalı davranış derhal düzeltme yoluna giderim.	0,481
S35 Hatalı davranışta ısrar eden öğrenciyle birebir konuşarak problemi çözmeye çalışırım.	0,456
S42 Yanlış davranışta bulunan öğrenciye karşı tutumumu, sınıfın dışında birebir görüşmede bildiririm.	0,433
S28 Derste yüksek sesle konuşarak sorun çıkaran öğrencilerin yerlerini değiştirerek, bu problemi çözmeye çalışırım.	0,430
S18 Hatalı öğrenci davranışının çözümünde sınıf kurallarını uygulayım.	0,382
S13 Hatalı öğrenci davranışını olumlu bir şekilde çözmeye çalışırım.	0,364
S3 Yanlış davranış çözmek için bu davranışın üzerine kararlı bir şekilde giderim.	0,357
S22 Gerektiğinde istenmeyen davranışlar sergileyen öğrenciyle görüşür, çözüm konusunda ona nasıl yardımcı olabileceğimi sorarım.	0,344

Düzeltilici disiplin türü alt ölçeğinde yer alan maddelerin faktör yükleri 0.34 ile 0.63 arasında değişmekte ve düzeltilici disiplin türüne ilişkin Cronbach α katsayısı 0.84 olarak belirlenmiştir. Düzeltilici disiplin alt faktörüne ait soru maddelerinden en yüksek faktör yüküne sahip soru maddesi, 0.63 ile 39. soru “İstenmeyen davranışta bulunan öğrencinin ailesi ile görüşerek sorunlu davranış çözmeye çalışırım” maddesidir. Düzeltilici disiplin alt faktörüne ait en düşük faktör yüküne sahip soru maddesi ise, 0.34 ile “Gerektiğinde istenmeyen davranışlar sergileyen öğrenci ile görüşür, çözüm konusunda ona nasıl yardımcı olabileceğimi sorarım” 22. soru maddesidir.

3. faktörde yer alan sorular ve bu sorulara ilişkin faktör yükleri tablo 3’de yer almaktadır.

Tablo 3
Önleyici Disiplin Türü Faktör Analizi Sonuçları

Önleyici Disiplin Türü Cronbach $\alpha=0.81$	Faktör yükü
S11 Öğrenciler arasında çalışkan tembel ayrımı yapmam.	0,651
S24 Konuları öğrencinin anlayabileceği düzeyde bir dil kullanarak işlerim.	0,647
S16 Öğrenciler devamlı olarak başkalarına saygının önemini vurgularım.	0,591
S26 Öğrencilere her zaman olumlu bir model olmaya çalışırım.	0,591
S1 Öğrencilerimle olan ilişkilerimde güler yüzlü olmaya çalışırım.	0,525
S30 Sıkıcı geçen derslerde espiri yaparak, dersi sıkıcı olmaktan çıkarmaya çalışırım.	0,490
S10 Öğrenciler iyi huyların kazanımlarından söz ederim.	0,481
S4 Sınıfta öğrenciler arasında cinsiyet ayrımı yapmam.	0,473
S41 Sınıf içerisinde olması gereken davranışlar konusunda öğrencilerle açık ve net bir anlaşma sağlarım.	0,455
S25 Sınıf içerisinde uyulması gereken kuralları belirlerken bütün öğrencilerin onayını alırım.	0,449
S38 Ders etkinliklerini öğrenciler için mümkün olduğu kadar zevkli hale getiririm.	0,419
S15 Sınıfta bütün öğrencilere isimleri ile hitap ederim.	0,384
S40 Öğrencilerin sınıfta eğlenceli bir hava yaratma çabalarını anlayışla karşılarım.	0,365
S8 Öğrencilerle ortaklaşa aldığımız kararları sınıfta uygularım.	0,343
S31 Öğrencilere arkadaşları önünde onur kırıcı davranmaktan kaçınırım.	0,343
S29 Ders saatinde öğrencinin boş kalmamasına özen gösteririm.	0,309

Önleyici disiplin türü alt ölçeğinde yer alan maddelerin faktör yükleri 0.30 ile 0.65 arasında değişmekte ve önleyici disiplin türüne ilişkin Cronbach α katsayısı 0.81 dir. Önleyici disiplin alt faktörüne ait soru maddelerinden en yüksek faktör yüküne sahip soru maddesi, 0.65 ile “Öğrenciler arasında çalışkan tembel ayrımı yapmam” 11. maddedir. Bu faktör grubunda en

düşük faktör yüküne sahip soru maddesi ise, 0.30 ile “Ders saatinde öğrencinin boş kalmamasına özen gösteririm” 29. soru maddesidir.

Faktör analizi sonucunda, bu üç faktörün toplam varyans’ın % 57 sini açıkladığı bulundu.

Faktörlerin (Destekleyici, Düzeltici ve Önleyici) normal dağılıma uygunluğu, Kolmogorov – Simrnov testi ile sınıandı. Her üç faktöründe normal dağılım gösterdiği bulundu. Bu nedenle istatistiksel analizlerde tek yönlü varyans analizi ve bağımsız gruplarda t testi uygulandı.

Tablo – 4 Normal Dağılım Testi (Kolmogorov- Simirov)

	İstatistik	sd	Sig.
Destekleyici	,094	284	,084
duzeltici	,100	284	,053
onleyici	,088	284	,074

Öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türleri Ölçeği Geçerlik Çalışması

Öğretmenlerin kullanmış oldukları Önleyici, destekleyici ve düzeltici disiplin alt faktörlerinden oluşan disiplin türleri ölçeğinin maddeleri üzerinde yapılan faktör analizi sonuçları ölçeğin yapı geçerliği için bir kanıt olarak kabul edilmiştir. Yapı geçerliği faktör analizi ile ölçülebilmektedir (Karasar, 1986: 152). Bu ölçeğin geçerliğini ölçmek için yapılan çalışmada tüm sorular için bulunan yapı geçerliliği değeri 0.89 olarak bulunmuştur.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, öğretmenlerin cinsiyet, yaş, meslekte çalışma süresi, haftalık toplam ders saati, kadro, sınıf öğretmenliğine temel oluşturan okul türü, branş öğretmenliğine temel oluşturan okul türü, çalışılan okul türü ve çalışılan orta öğretim kurumunun türüne göre dağılımları ve yüzdeleri ile “öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullandıkları disiplin türü” ölçeğinin, Önleyici, Destekleyici ve Düzeltici alt ölçeklerinden aldıkları puanlara ilişkin ortalamalar, standart sapmalar ve alt problemlere göre ortalamalar arasındaki farkın önem kontrolü sonuçları tablolar halinde verilmiştir.

Kişisel Bilgiler

Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin kişisel bilgilerine (cinsiyet, yaş, meslekte çalışma süresi, haftalık toplam ders saati, kadro türü, sınıf ve branş öğretmenliğine temel oluşturan okul türü, çalışılan okul türü ve çalışılan orta öğretim kurumunun türü) ilişkin sıklık ve yüzdeler aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 4
Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

CİNSİYET	ÖĞRETMEN	
	F	%
KADIN	175	61.61
ERKEK	109	38.38

Araştırmaya katılan öğretmen grubunun cinsiyet değişkenine ilişkin dağılımı tablo 18’de verilmiştir. Tabloda görüldüğü üzere,araştırmaya katılan öğretmenlerin 175’i kadın toplam örneklemin %61.61 ‘ini oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmen grubunun 109’unu % 38.38 erkek öğretmenler oluşturmaktadır

Tablo 5
Öğretmenlerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

YAŞ	ÖĞRETMEN	
	F	%
20 – 25	11	3.8
26 – 30	59	20.7
31 – 35	94	33.09
36 – 40	59	20.77
41 – 45	55	19.36
50 ve üstü	6	2.11
Toplam	284	100

Tablo 5’ ten anlaşılacağı üzere araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşlara göre dağılımına bakıldığında sayısal olarak en önemli grubu 94 kişi ile 31-35 yaş grubu oluşturmaktadır. Bu grup araştırmaya katılan öğretmenlerin % 33’üne dek gelmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenler içerisinde en küçük grubu temsil eden yaş gurubu ise 50 yaş ve üzerinde yer alan öğretmenlerin oluşturduğu grup yer almaktadır.

Tablo 6
Öğretmenlerin Görevdeki Kıdemlerine Göre Dağılımı

KIDEM	ÖĞRETMEN	
	f	%
1-5 Yıl	33	11.61
6-10 Yıl	64	25.53
11-15 Yıl	62	21.83
16-20 Yıl	58	20.42
21-25 Yıl	37	13.02
26 ve üstü	30	10.56

Öğretmenlerin kıdem yılına göre yapılan değerlendirmede, en yüksek grubu 64 kişi %25.53 ile 6-10 yıllık kıdem dönemine giren öğretmen grubu almaktadır. Bu sonuç genç öğretmenlerin ölçeği doldurma konusunda daha istekli olmaları ile açıklanabilir.

Tablo 7
Öğretmenlerin Haftalık Toplam Ders Saatlerine Göre Gruplandırılması

HAFTALIK TOPLAM DERS SAATİ	ÖĞRETMEN	
	f	%
5 – 10 Saat	13	4.55
11 – 15 Saat	6	2.11
16 – 20 Saat	32	1.26
21 – 25 Saat	70	24.64
26 – 30 Saat	160	56.33
31 Saat ve üstü	3	1.05

Araştırmaya katılan öğretmenleri girdikleri haftalık toplam ders saatlerine göre gruplandırdığımızda frekansı en yüksek grubu 160 öğretmenle % 56.33 haftada 26 – 30 saat arasında derse giren grup oluşturmaktadır. En düşük ders saatine sahip öğretmen grubu ise 3 kişiyle % 1.05 ile 31 saat ve üstü ders saatine sahip öğretmen grubu oluşturmaktadır.

Tablo 8
Öğretmenlerin Kadrolarına Göre Dağılımı

KADRO	ÖĞRETMEN	
	F	%
SINIF ÖĞRETMENİ	98	34.5
BRANŞ ÖĞRETMENİ	186	65.4

Araştırmaya katılan öğretmenlerin kadro değişkenine göre dağılımları, sınıf öğretmeni 98 % 34.5, branş öğretmeni 186 % 65 şeklinde bir dağılım göstermektedir.

Tablo 9
Sınıf Öğretmenliğine Temel Oluşturan Okul Türü Dağılımı

DEĞİŞKENLER	ÖĞRETMEN	
	f	%
4 Yıllık Öğretmen Lisesi	11	11.2
2 yıllık Eğitim Enstitüsü	22	22.44
2 Yıllık Eğitim Yüksek Okulu	30	30.06
4 Yıllık Eğitim Fakültesi	30	30.06
Diğer 4 Yıllık Fakülteler	9	9.18
Toplam	102	100

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerini mezun oldukları okullara göre grupladığımızda, sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları okul olarak en büyük grubu 30 ar kişiyle iki yıllık eğitim yüksek okulu ile dört yıllık eğitim fakültesi % 10.56 almaktadır. Yani araştırmaya katılan toplam 102 kişilik sınıf öğretmeni grubunun yarısından fazlasını yaklaşık % 60 ını bu iki grup oluşturmaktadır.

Tablo 10
Branş Öğretmenliğine Temel Oluşturan Okul Türü Dağılımı

BRANŞ ÖĞRETMENLİĞİNE TEMEL OLUŞTURAN OKUL TÜRÜ	ÖĞRETMEN	
	f	%
1. Üç yıllık Eğitim Enstitüsü	11	5.91
2. Dört yıllık Eğitim Fakültesi	175	94.08
Toplam	186	100

Araştırmaya katılan toplam öğretmenlerin 186 'sını % 65.49'unu branş öğretmenleri oluşturmaktadır. Branş öğretmenlerini mezun oldukları okullara göre grupladığımızda büyük bir kısmının dört yıllık eğitim fakültelerinden mezun olduğu anlaşılmaktadır. Bu 175 kişilik grup toplam öğretmenlerin % 94.08' ini oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan diğer branş öğretmeni grubu toplam öğretmenlerin sadece % 5.91'ini oluşturmaktadır.

Tablo 11
Görev yapılan Okul Türüne Göre Öğretmen Dağılımı

DEĞİŞKENLER	ÖĞRETMEN	
	f	%
1 İlköğretim	154	54.22
2 Ortaöğretim	130	45.77
Toplam	284	100.00

Araştırmaya katılan öğretmenlerin ilköğretim ve orta öğretime göre dağılımları sayıca dengeli görünmektedir.

Tablo 12
Görev yapılan Orta Öğretim Kurumunun Türüne Göre Öğretmen Dağılımı

DEĞİŞKENLER	ÖĞRETMEN	
	f	%
1 Genel Lise	33	11.61
2 Anadolu Lisesi	32	11.26
3 Fen Lisesi	34	11.97
4 Anadolu Öğretmen lisesi	25	8.80
Toplam	124	43.66

Araştırmaya orta öğretim kurumlarından katılan öğretmenlerin bu kurumlar arasındaki dağılıma bakıldığında, okul türleri arasındaki öğretmen dağılımının dengeli olduğu görülmektedir.

Araştırmanın alt problemlerine göre bulgular sırasıyla aşağıda yer almaktadır.

1- Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Kullandıkları Disiplin Türleri Arasındaki Farka İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türleri arasındaki farka ilişkin ortalama ve standart sapmaya ilişkin değerler tablo 13’ de verilmiştir

Tablo 13
T-Testi Cinsiyet Değişkenine Ait Betimsel İstatistik Sonuçları

	Cinsiyet	n	Ortalama	Standart sapma	Standart hata
Destekleyici	1 kadın	175	4,3636	,33931	,02565
	2 Erkek	109	4,3103	,35409	,03392
Düzeltilici	1 kadın	175	4,2147	,40900	,03092
	2 Erkek	109	4,1468	,40439	,03873
Önleyici	1 kadın	175	4,4393	,33673	,02545
	2 Erkek	109	4,3733	,32168	,03081

Cinsiyet değişkenine ait ortalama puanlar içerisinde en yüksek düzeyde katılım, önleyici disiplin türüne kadın öğretmen grubu tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu grubun ortalama puan değeri 4.43 tür. En düşük ortalama değeri ise düzeltilici disiplin değişkenine erkek öğretmen grubu vermiştir. Ortalama puan değeri 4.14’tür.

Tablo 14
T-Testi Cinsiyet Değişkeni ile Öğretmenlerin Kullanmış Oldukları Disiplin Türü
Arasındaki Farkın Düzeyi

	f	Sig.	t	Sd	p	Mean Difference	Standart hata farkı
Destekleyici	1,598	,207	1,268	282	,206	,05338	,04210
			1,255	221,832	,211	,05338	,04252
Düzeltilici	,009	,925	1,367	282	,173	,06790	,04969
			1,370	231,207	,172	,06790	,04956
Önleyici	,011	,917	1,634	282	,103	,06600	,04039
			1,652	237,163	,100	,06601	,03997

Bu sonuçlara göre, öğretmenlerin görüşleri (Disiplin türü uygulamaları) cinsiyetlerine göre farklılaşmamaktadır. Kadın ve erkek öğretmenlerin disiplin uygulamaları arasında fark bulunmamaktadır ($P>0.05$). Bu sonuca göre sınıfta uygulanan disiplin türü ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında önemli düzeyde bir farkın olmadığı söylenebilir.

2- Yaş Gruplarına Göre Öğretmenlerin Kullandıkları Disiplin Türleri Arasındaki Farka İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin yaş grupları ile sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türleri arasındaki farka ilişkin ortalama ve standart sapmaya ilişkin değerler tablo 15' te verilmiştir

Tablo 15
Yaşa Göre Öğretmenlerin Sınıfta Kullanmış Oldukları Disiplin Türü Arasındaki Farka İlişkin
Ortalama, Standart Sapma ve Standart hata Analizi Sonuçları

Destekleyici Disiplin Uygulamaları

Yaş Grupları	N	Mean	Standart Sapma	Standart Hata	Alt sınır	Üst Sınır	Minimum	Maximum
20-25	11	4,2314	,39073	,11781	3,9689	4,4939	3,64	4,91
26-30	59	4,3898	,30529	,03975	4,3103	4,4694	3,82	5,00
31-35	94	4,3017	,38088	,03928	4,2237	4,3798	2,36	4,91
36-40	59	4,4006	,31812	,04142	4,3177	4,4835	3,64	4,91
41-45	55	4,3240	,33914	,04573	4,2323	4,4157	3,45	4,91
50 üstü	6	4,3485	,35170	,14358	3,9794	4,7176	3,91	4,82
Toplam	284	4,3431	,34541	,02050	4,3028	4,3835	2,36	5,00

Düzeltilici Disiplin Uygulamaları

Yaş Grupları	N	Mean	Standart Sapma	Standart Hata	Alt sınır	Üst Sınır	Minimum	Maximum
20-25	11	3,9935	,50046	,15090	3,6573	4,3297	3,29	4,71
26-30	59	4,2191	,42998	,05598	4,1071	4,3312	2,93	4,93
31-35	94	4,1421	,42761	,04410	4,0545	4,2297	2,14	4,86
36-40	59	4,2373	,40132	,05225	4,1327	4,3419	2,86	4,86
41-45	55	4,1961	,33762	,04552	4,1048	4,2874	3,43	4,86
50 üstü	6	4,4286	,19166	,07825	4,2274	4,6297	4,29	4,79
Toplam	284	4,1886	,40787	,02420	4,1410	4,2363	2,14	4,93

Önleyici Disiplin Uygulamaları

Yaş Grupları	N	Mean	Standart Sapma	Standart Hata	Alt sınır	Üst Sınır	Minimum	Maximum
20-25	11	4,4545	,32846	,09903	4,2339	4,6752	3,75	4,88
26-30	59	4,4587	,28608	,03724	4,3841	4,5332	3,81	4,94
31-35	94	4,3570	,37271	,03844	4,2807	4,4334	2,25	4,94
36-40	59	4,4502	,32925	,04286	4,3644	4,5360	3,44	4,94
41-45	55	4,4182	,29607	,03992	4,3381	4,4982	3,63	4,88
50 üstü	6	4,3958	,42696	,17430	3,9478	4,8439	3,69	4,88
Toplam	284	4,4140	,33202	,01970	4,3752	4,4527	2,25	4,94

Tablo 15'teki sonuçlara bakıldığında, araştırmaya katılan çeşitli yaş grubundaki öğretmenlerin, soru maddelerine vermiş oldukları yanıtların ortalamaları arasında önemli derecede fark görülmemektedir. Ancak disiplin türlerinden önleyici faktöre ait toplam ortalamalar 4.41, düzeltici disiplin türüne ait toplam ortalamalardan 4.18 biraz yüksek çıkmıştır. Buna rağmen yaş gruplarının kullanmış oldukları disiplin türlerine ilişkin ortalamalarda önemli bir fark yoktur. Çeşitli yaş gruplarındaki öğretmenler ve bunların sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türleri arasında bir ilişkinin olmadığı söylenebilir.

Öğretmenlerin yaş gruplarına göre sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türleri arasında fark olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakılmıştır. Yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 16
Yaş Gurupları İle Öğretmenlerin sınıfta kullanmış oldukları Disiplin Türü Arasındaki Farka İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p.
Destekleyici Disiplin	Gruplar arası	,642	5	,128	1,078	,373
	Grup İçi	33,123	278	,119		
	Toplam	33,765	283			
Düzeltilici Disiplin	Gruplar arası	1,165	5	,233	1,411	,220
	Grup içi	45,913	278	,165		
	Toplam	47,078	283			
Önleyici Disiplin	Gruplar arası	,521	5	,104	,944	,453
	Grup içi	30,677	278	,110		

	Toplam	31,198	283			
--	---------------	--------	-----	--	--	--

Araştırmaya katılan tüm öğretmenlerin yaş grupları ile kullanmış oldukları disiplin türü arasında gerek gruplar içi gerekse gruplar arasında 0.05 düzeyinde fark bulunmamaktadır. Bu sonuçlara bakılarak farklı yaş guruplarındaki öğretmenlerin, sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türü arasında fark olmadığı söylenebilir.

3- Meslekte Çalışma Süresine (Kıdem) Göre Öğretmenlerin kullandıkları Disiplin Türleri Arasındaki Farka İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin Meslekte Çalışma Süreleri (Kıdem) ile sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türleri arasındaki farka ilişkin ortalama ve standart sapmaya ilişkin değerler tablo 17’ de verilmiştir

Tablo 17
Kıdeme Göre Öğretmenlerin Sınıfta Kullanmış Oldukları Disiplin Türü Arasındaki Farka İlişkin Ortalama, Standart Sapma Ve Standart Hata Analizi Sonuçları

Destekleyici Disiplin Uygulamaları

Yaş Grupları	N	Mean	Standart Sapma	Standart Hata	Alt sınır	Üst Sınır	Minimum	Maximum
1-5 Yıl	33	4,2948	,36649	,06380	4,1648	4,4247	3,36	4,91
6-10 Yıl	64	4,3267	,39000	,04875	4,2293	4,4241	2,36	5,00
11-15 yıl	62	4,3270	,30684	,03897	4,2491	4,4049	3,64	4,91
16-20 Yıl	58	4,4216	,34720	,04559	4,3303	4,5129	3,45	4,91
21-25 Yıl	37	4,3022	,29772	,04895	4,2029	4,4015	3,55	4,82
26 ve üstü	30	4,3636	,34925	,06376	4,2332	4,4940	3,55	4,82
Toplm	284	4,3431	,34541	,02050	4,3028	4,3835	2,36	5,00

Destekleyici disiplin değişkeni ile kıdem grupları değişkeni arasındaki ortalamalar arsında birbirine yakın sonuçlar çıkmıştır. Ortalamalar arasındaki en üst sınırı (4.42) ile 16 – 20 kıdem oluşturmakta, en alt ortalama grubunu ise, (4.29) ile 1- 5 kıdem gurubu oluşturmaktadır.

Düzeltilici Disiplin Uygulamaları

Yaş Grupları	n	Mean	Standart Sapma	Standart Hata	Alt sınır	Üst Sınır	Minimum	Maximum
1-5 Yıl	33	4,0758	,52941	,09216	3,8880	4,2635	2,93	4,79
6-10 Yıl	64	4,1763	,41920	,05240	4,0716	4,2811	2,14	4,79
11-15 yıl	62	4,2258	,36996	,04698	4,1319	4,3198	3,36	4,93
16-20 Yıl	58	4,2488	,39786	,05224	4,1442	4,3534	2,86	4,86
21-25 Yıl	37	4,1042	,32802	,05393	3,9949	4,2136	3,50	4,64
26 ve üstü	30	4,2500	,40221	,07343	4,0998	4,4002	3,29	4,79
Toplm	284	4,1886	,40787	,02420	4,1410	4,2363	2,14	4,93

Düzeltilici disiplin değişkeni ile kıdem grupları değişkeni arasındaki ortalamalar arasında birbirine yakın sonuçlar çıkmıştır. Ortalamalar arasındaki en üst sınırı (4.25) ile yıl ve üstü oluşturmakta, en alt ortalama grubunu ise, (4.07) ile 1 – 5 yıl gurubu oluşturmaktadır

Önleyici Disiplin Uygulamaları

Yaş Grupları	n	Mean	Standart Sapma	Standart Hata	Alt sınır	Üst Sınır	Minimum	Maximum
1-5 Yıl	33	4,4394	,31772	,05531	4,3267	4,5521	3,75	4,94
6-10 Yıl	64	4,3408	,38430	,04804	4,2448	4,4368	2,25	4,94
11-15 yıl	62	4,4466	,32738	,04158	4,3634	4,5297	3,44	4,94
16-20 Yıl	58	4,4925	,27855	,03657	4,4192	4,5657	3,63	4,94
21-25 Yıl	37	4,3260	,28948	,04759	4,2295	4,4225	3,69	4,81
26 ve üstü	30	4,4313	,35254	,06437	4,2996	4,5629	3,69	4,88
Toplm	284	4,4140	,33202	,01970	4,3752	4,4527	2,25	4,94

Önleyici disiplin değişkeni ile kıdem grupları değişkeni arasındaki ortalamalar arasında birbirine yakın sonuçlar çıkmıştır. Ortalamalar arasındaki en üst sınırı (4.49 ile 16 – 20 kıdem oluşturmakta, en alt ortalama grubunu ise, (4.32) ile 21- 25 kıdem gurubu oluşturmaktadır

Tablo 18
Kıdeme İle Öğretmenlerin Sınıfta Kullanmış Oldukları Disiplin Türü Arasındaki Farka İlişkin
Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları Ve F Değeri

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	f	p
Destekleyici	Gruplar Arası	,543	5	,109	0.908	0.476
	Grup içi	33,222	278	,120		
	Toplam	33,765	283			
Düzeltilici	Gruplar Arası	1,102	5	,220	1.333	0.250
	Grup içi	45,976	278	,165		
	Toplam	47,078	283			
Önleyici	Gruplar Arası	1,082	5	,216	1.998	0.079
	Grup içi	30,116	278	,108		
	Toplam	31,198	283			

Araştırmaya katılan tüm öğretmenlerin kıdem grupları ile kullanmış oldukları disiplin türü arasında gerek gruplar içi gerekse gruplar arasında önemli fark bulunmamaktadır ($p > 0.05$). farklı kıdem gurubuna ait öğretmenler ve bunların sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türü arasında önemli düzeyde farkın olmadığı söylenebilir.

4- Haftalık Girilen Toplam Ders Saatine Göre Öğretmenlerin Kullandıkları Disiplin Türleri Arasındaki Farka İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin Haftalık Toplam Derse Girme Süreleri ile sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türleri arasındaki farka ilişkin ortalama ve standart sapmaya ilişkin değerler tablo 19' da verilmiştir.

Tablo 19
Haftalık Toplam Ders Saati İle Disiplin Türü Arasındaki Farka İlişkin Ortalama, Standart Sapma Ve Standart Hata Analizi Sonuçları

Destekleyici Disiplin Uygulamaları

Haftalık Toplam Ders Saati	N	Ortalama	Standart Kayma	Standart Hata	Alt Sınır	Üst Sınır	Minimum	Maximum
1 5-10 saat	13	4,3636	,27273	,07564	4,1988	4,5284	3,91	4,73
2 11-15 saat	6	4,2576	,48589	,19836	3,7477	4,7675	3,82	4,91
3 16-20 saat	32	4,3182	,40524	,07164	4,1721	4,4643	3,55	4,91
4 21-25 saat	70	4,2429	,29881	,03571	4,1716	4,3141	3,55	5,00
5 26-30 saat	160	4,3955	,34428	,02722	4,3417	4,4492	2,36	4,91
6 31 saat üstü	3	4,2424	,41989	,24242	3,1994	5,2855	4,00	4,73
Total	284	4,3431	,34541	,02050	4,3028	4,3835	2,36	5,00

Haftalık ders saati değişkeni ile destekleyici disiplin alt değişkenine ilişkin ortalamalara bakıldığında, haftalık ders saati grupları içerisinde destekleyici disipline ilişkin en yüksek ortalama puana sahip grup, 4,36 ile 5 -10 toplam ders saati derse giren öğretmen grubu oluşturmaktadır. En düşük ortalamaya sahip grup ise, 4,24 ortalama ile 31 saat üstü derse giren öğretmen grubu oluşturmaktadır.

Düzeltilici Disiplin Uygulamaları

Haftalık Toplam Ders Saati Grupları	N	Ortalama	Standart Kayma	Standart Hata	Alt Sınır	Üst Sınır	Minimum	Maximum
1 5-10 saat	13	4,2582	,22311	,06188	4,1234	4,3931	4,00	4,64
2 11-15 saat	6	4,2857	,34700	,14166	3,9216	4,6499	3,93	4,86
3 16-20 saat	32	4,2321	,47519	,08400	4,0608	4,4035	3,29	4,86
4 21-25 saat	70	4,1459	,38560	,04609	4,0540	4,2379	3,29	4,79
5 26-30 saat	160	4,1929	,41540	,03284	4,1280	4,2577	2,14	4,93
6 31 saat üstü	3	4,0000	,61859	,35714	2,4633	5,5367	3,64	4,71
Total	284	4,1886	,40787	,02420	4,1410	4,2363	2,14	4,93

Haftalık toplam ders saati değişkeni ile Düzeltilici disiplin değişkenine ilişkin ortalama puanlara bakıldığında, en yüksek ortalamaya sahip öğretmen grubu, 4,28 ile 11 – 15 toplam ders

saati derse giren öğretmen grubu oluşturmaktadır. En düşük ortalama puana sahip grup ise, 4,00 ile 31 saat ve üstü derse giren öğretmen grubu oluşturmaktadır.

Önleyici Disiplin Uygulamaları

Haftalık Toplam Ders Saati Grupları	N	Ortalama	Standart Kayma	Standart Hata	Alt Sınır	Üst Sınır	Minimum	Maximum
1 5-10 saat	13	4,4952	,26327	,07302	4,3361	4,6543	4,00	4,81
2 11-15 saat	6	4,3438	,20823	,08501	4,1252	4,5623	4,13	4,69
3 16-20 saat	32	4,3984	,35024	,06191	4,2722	4,5247	3,44	4,88
4 21-25 saat	70	4,3795	,28300	,03382	4,3120	4,4469	3,69	4,94
5 26-30 saat	160	4,4336	,35214	,02784	4,3786	4,4886	2,25	4,94
6 31 saat üstü	3	4,1250	,54127	,31250	2,7804	5,4696	3,81	4,75
Total	284	4,4140	,33202	,01970	4,3752	4,4527	2,25	4,94

Haftalık toplam ders saati değişkeni ile önleyici disiplin değişkenine ilişkin ortalama puanlara bakıldığında, en yüksek ortalamaya sahip öğretmen grubu, 4,49 ile 5 – 10 toplam ders saati derse giren öğretmen grubu oluşturmaktadır. En düşük ortalama puana sahip grup ise, 4,12 ile 31 saat ve üstü derse giren öğretmen grubu oluşturmaktadır.

Tablo 20
Haftalık Toplam Ders Saati İle Disiplin Türü Arasındaki Farka İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları Ve F Değeri

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	f	p
Destekleyici	Gruplar arası	1,242	5	,248	2.123	,063
	Grup içi	32,523	278	,117		
	Total Toplam	33,765	283			
Düzeltilici	Gruplar arası	,417	5	,083	0.497	,778
	Grup içi	46,661	278	,168		
	Total Toplam	47,078	283			
Önleyici	Gruplar arası	,519	5	,104	0.940	,456
	Grup içi	30,679	278	,110		
	Total Toplam	31,198	283			

Haftalık toplam ders saatine göre Öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türü arasında gerek gruplar içi gerekse gruplar arasında önemli fark bulunmamaktadır ($P>0,05$).

Bu açıdan bakıldığında, haftalık toplam derse girme saati ile öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türü arasında anlamlı düzeyde bir ilişkinin olmadığı söylenebilir.

5- Kadro Grubu İle Öğretmenlerin Sınıf Yönetiminde Kullandıkları Disiplin Türleri Arasındaki Farka İlişkin Bulgular,

Öğretmenlerin kadro grubu ile sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türleri arasındaki farka ilişkin ortalama ve standart sapmaya ilişkin değerler tablo 21’ de verilmiştir

Tablo 21
T- Testi
Kadro Gruplarına göre Betimsel İstatistik Sonuçları Sonuçları

	KADRO	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Destekleyici	1 Sınıf Öğretmeni	95	4,4306	,28509	,02925
	2 Branş Öğretmeni	186	4,3055	,36406	,02669
Düzeltilici	1 Sınıf Öğretmeni	95	4,2368	,32370	,03321
	2 Branş Öğretmeni	186	4,1678	,44574	,03268
Önleyici	1 Sınıf Öğretmeni	95	4,4645	,30025	,03080
	2. Branş Öğretmeni	186	4,3935	,34536	,02532

Kadro değişkeni gruplarına ait ortalama puanlar, standart sapma, standart hata değerleri tablo 21’de verilmiştir. Kadro değişkenine ait ortalama puanlar içerisinde en yüksek katılımı, önleyici disiplin türüne sınıf öğretmeni göstermiştir. Puan değeri 4.46 dır. En düşük ortalama değeri ise düzeltilici disiplin değişkenine branş öğretmeni grubu vermiştir. Ortalama puan değeri 4.16’ dır.

Tablo 22
Öğretmenlerin Kadro Grubu ile Uyguladıkları Disiplin Türüne İlişkin Farkın Anlamlılık
Düzeyi
T-Testi Sonuçları

		F	p	t	sd	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Standart hata
Destekleyici	Varsayılan Varyans eşitliği	3,247	,073	2,923	279	,004	,12515	,04281
	Varsayılamayan Varyans Eşitliği			3,160	233,493	,002	,12515	,03960
Düzeltilici	Varsayılan Varyans eşitliği	5,695	,018	1,339	279	,182	,06902	,05154
	Varsayılamayan Varyans Eşitliği			1,481	246,677	,140	,06902	,04660
Önleyici	Varsayılan Varyans eşitliği	,505	,478	1,702	279	,090	,07099	,04172
	Varsayılamayan Varyans Eşitliği			1,780	214,256	,076	,07099	,03988

Kadro değişkeni ile öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türleri değişkeni arasında yapılan T – Testi sonuçlarına göre iki değişken arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunamamıştır ($P>0.05$). Kadro değişkeni ile öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türleri arasında önemli düzeyde fark olmadığı söylenebilir.

6- Sınıf Öğretmenliğine Temel Oluşturan Okul Türü Değişkeni İle Öğretmenlerin Sınıf Yönetiminde Kullandıkları Disiplin Türleri Arasındaki Farka İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenliğine temel oluşturan okul değişkeni ile öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türleri arasındaki farka ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri tablo 23’ te verilmiştir.

Tablo 23
Sınıf Öğretmenliğine Temel Oluşturan Okul Türü İle Disiplin Türü Arasındaki Farka İlişkin Ortalama, Standart Sapma Ve Standart Hata Analizi Sonuçları

Destekleyici Disiplin Uygulamaları

Sınıf Öğretmenliğine Temel oluşturan okul türü	n	Ortalama	Standart Kayma	Standart Hata	Alt Sınır	Üst Sınır	Minimum	Maximum
1. Dört Yıllık Öğretmen Lisesi	11	4,1653	,22570	,06805	4,0137	4,3169	3,82	4,55
2. İki yıllık Eğitim Enstitüsü	22	4,3430	,29147	,06214	4,2137	4,4722	3,73	4,91
3. İki Yıllık Eğitim Yüksek Okulu	30	4,5242	,27809	,05077	4,4204	4,6281	3,45	4,82
4. Dört Yıllık Eğitim Fakültesi	30	4,4758	,28013	,05115	4,3712	4,5804	3,91	4,91
5. Diğer 4 Yıllık Fakülteler	9	4,2929	,23957	,07986	4,1088	4,4771	3,82	4,55
Total Toplam	102	4,4118	,29304	,02901	4,3542	4,4693	3,45	4,91

Düzeltilici Disiplin Uygulamaları

Sınıf Öğretmenliğine Temel oluşturan okul türü	n	Ortalama	Standart Kayma	Standart Hata	Alt Sınır	Üst Sınır	Minimum	Maximum
1. Dört Yıllık Öğretmen Lisesi	11	4,0844	,30941	,09329	3,8766	4,2923	3,57	4,64
2. İki yıllık Eğitim Enstitüsü	22	4,1039	,37585	,08013	3,9373	4,2705	3,50	4,79
3. İki Yıllık Eğitim Yüksek Okulu	30	4,3071	,30371	,05545	4,1937	4,4206	3,43	4,86
4. Dört Yıllık Eğitim Fakültesi	30	4,2738	,30135	,05502	4,1613	4,3863	3,50	4,93
5. Diğer 4 Yıllık Fakülteler	9	4,2222	,33777	,11259	3,9626	4,4819	3,57	4,57
Total Toplam	102	4,2220	,32939	,03261	4,1573	4,2867	3,43	4,93

Önleyici Disiplin uygulamaları

Sınıf Öğretmenliğine Temel oluşturan okul türü	n	Ortalama	Standart Kayma	Standart Hata	Alt Sınır	Üst Sınır	Minimum	Maximum
1. Dört Yıllık Öğretmen Lisesi	11	4,2216	,29628	,08933	4,0225	4,4206	3,75	4,75
2. İki yıllık Eğitim Enstitüsü	22	4,3778	,32360	,06899	4,2344	4,5213	3,69	4,75
3. İki Yıllık Eğitim Yüksek Okulu	30	4,5021	,34054	,06217	4,3749	4,6292	3,63	4,94
4. Dört Yıllık Eğitim Fakültesi	30	4,5521	,21216	,03873	4,4729	4,6313	3,94	4,94
5. Diğer 4 Yıllık Fakülteler	9	4,3958	,09375	,03125	4,3238	4,4679	4,25	4,50
Total Toplam	102	4,4504	,29726	,02943	4,3920	4,5088	3,63	4,94

Tablo 23'te sınıf öğretmenliğine temel oluşturan okul türleri değişkeni ile öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullandıkları disiplin türleri arasındaki ortalama, standart sapma ve standart hata sonuçları verilmiştir. Puan ortalamalarına bakıldığında, birinci grup puan ortalaması ile üçüncü grup puan ortalaması arasında, üçüncü grup puan ortalaması ile birinci grup puan ortalaması arasında, dördüncü grup puan ortalaması ile birinci grup puan ortalaması arasında destekleyici disiplin uygulamaları bakımından anlamlı düzeyde fark görülmektedir.

Önleyici disiplin uygulamaları bakımından puan ortalamalarına bakıldığında, birinci grup ile üçüncü grup arasında, birinci grupla dördüncü grup arasında, üçüncü grupla birinci grup arasında, dördüncü grupla birinci grup arasında puan ortalamaları açısından fark görülebilir. Bu sonuçlarla ilgili ayrıntılı bilgiler, tablo 24 ve tablo 25'te verilmiştir.

Tablo 24
Sınıf Öğretmeliğine Temel Oluşturan Okul Türü İle Disiplin Türü Arasındaki Farka
İlişkin
Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	f	p
Destekleyici	Gruplar arası	1,402	4	,350	4,675	,002
	Grup içi	7,271	97	,075		
	Toplam	8,673	101			
Düzeltilici	Gruplar arası	,813	4	,203	1,944	,109
	Grup içi	10,145	97	,105		
	Toplam	10,958	101			
Önleyici	Gruplar arası	1,109	4	,277	3,440	,011
	Grup içi	7,816	97	,081		
	Toplam	8,925	101			

Sınıf öğretmenliğine temel oluşturan okul türü ile öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türleri arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. $P < 0.05$ Bulunan farkın hangi disiplin türü ve hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma (Post Hoc) Testlerinden Tukey uygulanmıştır. Bu testin sonuçları tablo 15’te ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

Tablo 25
Sınıf Öğretmenliğine Temel Oluşturan Okul Türü İle Disiplin Türü Arasındaki Farka İlişkin Tukey Çoklu Karşılaştırma Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	(I) SÖTOOT	(J) SÖTOOT Sınıf öğretmenliğine Temel oluşturan Okul türü	Ortalamalar Arasındaki Fark (I-J)	Standart hata	P
Destekleyici Disiplin	1 Dört yıllık öğretmen lisesi	2	-,17769	,10110	,404
		3	-,35895(*)	,09650	,003
		4	-,31047(*)	,09650	,015
		5	-,12764	,12306	,837
	2 İki yıllık Eğt.Enstitüsü	1	,17769	,10110	,404
		3	-,18127	,07685	,136
		4	-,13278	,07685	,422
		5	,05005	,10833	,990
	3 İki yıllık Eğt. Yüksek okulu	1	,35895(*)	,09650	,003
		2	,18127	,07685	,136
		4	,04848	,07069	,959
		5	,23131	,10405	,180
	4 Dört Yıllık Eğt. fakültesi	1	,31047(*)	,09650	,015
		2	,13278	,07685	,422
		3	-,04848	,07069	,959
		5	,18283	,10405	,405
	5 Diğer dört yıllık fakülteler	1	,12764	,12306	,837
		2	-,05005	,10833	,990
		3	-,23131	,10405	,180
		4	-,18283	,10405	,405

Düzeltilici Disiplin	1 Dört yıllık öğretmen lisesi	2	-,01948	,11942	1,000
		3	-,22273	,11399	,296
		4	-,18939	,11399	,462
		5	-,13781	,14536	,877
	2 İki yıllık Eğt.Enstitüsü	1	,01948	,11942	1,000
		3	-,20325	,09078	,174
		4	-,16991	,09078	,339
		5	-,11833	,12797	,887
	3 İki yıllık Eğt. Yüksek okulu	1	,22273	,11399	,296
		2	,20325	,09078	,174
		4	,03333	,08350	,995
		5	,08492	,12291	,958
	4 Yıllık Eğt. fakültesi	1	,18939	,11399	,462
		2	,16991	,09078	,339
		3	-,03333	,08350	,995
		5	,05159	,12291	,993
	5 Diğer dört yıllık fakülteler	1	,13781	,14536	,877
		2	,11833	,12797	,887
		3	-,08492	,12291	,958
		4	-,05159	,12291	,993

Önleyici Disiplin	1 Dört yıllık öğretmen lisesi	2	-,15625	,10482	,571
		3	-,28049(*)	,10005	,047
		4	-,33049(*)	,10005	,011
		5	-,17424	,12758	,651
	2 İki yıllık Eğt.Enstitüsü	1	,15625	,10482	,571
		3	-,12424	,07968	,527
		4	-,17424	,07968	,193
		5	-,01799	,11232	1,000
	3 İki yıllık Eğt. Yüksek okulu	1	,28049(*)	,10005	,047
		2	,12424	,07968	,527
		4	-,05000	,07329	,960
		5	,10625	,10788	,862
	4 Yıllık Eğt. fakültesi	1	,33049(*)	,10005	,011
		2	,17424	,07968	,193
		3	,05000	,07329	,960
		5	,15625	,10788	,598
	5 Diğer dört yıllık fakülteler	1	,17424	,12758	,651
		2	,01799	,11232	1,000
		3	-,10625	,10788	,862
		4	-,15625	,10788	,598

Tablo 15 'te sınıf öğretmenliğine temel oluşturan okul türleri ile öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullandıkları disiplin türleri arasında tespit edilen 0.05 düzeyindeki anlamlı fark ve bu farkın hangi gruplar arasında olduğu ayrıntılı biçimde verilmiştir. Buna göre, öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullandıkları destekleyici disiplin uygulamaları açısından gruplar arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur.

Birinci grubu oluşturan 4 yıllık Öğretmen Lisesi mezunu öğretmen grubu (Xort. = 4.16) ile 3. grubu oluşturan 2 yıllık Eğitim Yüksek Okulu mezunu öğretmen grubu (Xort. = 4.52) arasında destekleyici disiplin uygulamaları açısından anlamlı fark bulunmuştur.

Birinci grubu oluşturan 4 yıllık Öğretmen Lisesi mezunu öğretmen grubu ile (Xort. = 4.16) 4. grubu oluşturan 4 yıllık Eğitim Fakültesi mezunu öğretmen grubu (Xort.= 4.47) arasında destekleyici disiplin uygulamaları arasında anlamlı fark bulunmuştur.

Üçüncü grubu oluşturan 2 yıllık Eğitim Yüksek Okulu mezunu öğretmen grubu (Xort=4.52) ile 1. grubu oluşturan 4 yıllık Öğretmen Lisesi mezunu öğretmen grubu (Xort= 4.16) arasında destekleyici disiplin uygulamaları arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Bu sonuca göre, öğretmenlerin eğitim düzeyi arttıkça destekleyici disiplin anlayışını benimseme düzeyinin de arttığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliğine temel oluşturan okul türleri ile öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türleri arasındaki farkın yapısını belirlemek amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucu, Önleyici Disiplin türü uygulamaları bakımından bazı gruplar arasında anlamlı fark bulunmuştur.

Birinci grubu oluşturan dört yıllık öğretmen lisesi mezunu öğretmen grubu ($X_{ort.} = 4.22$) ile üçüncü grubu oluşturan iki yıllık Eğitim Yüksek Okulu mezunu öğretmen grubu ($X = 4.50$) arasında önleyici disiplin uygulamaları açısından anlamlı düzeyde fark bulunmuştur.

Birinci grubu oluşturan dört yıllık öğretmen lisesi mezunu öğretmen grubu ile ($X_{ort.} = 4.22$) dördüncü grubu oluşturan dört yıllık Eğitim Fakültesi mezunu öğretmen grubu ($X_{ort.} = 4.55$) arasında önleyici disiplin uygulamaları açısından anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. dur.

Üçüncü grubu oluşturan iki yıllık Eğitim Yüksek Okulu mezunu öğretmen grubu ($X = 4.50$) ile birinci grubu oluşturan dört yıllık Öğretmen Lisesi mezunu öğretmen grubu ($X_{ort} = 4.22$) arasında önleyici disiplin uygulamaları açısından anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Bu iki öğretmen gurubu arasındaki önleyici disiplin uygulamaları konusundaki ortalamalar farkı, .380 dir.

Dördüncü grubu oluşturan dört yıllık Eğitim Fakültesi mezunu öğretmen grubu, ($X_{ort} = 4.55$) ile birinci gurubu oluşturan dört yıllık öğretmen lisesi mezunu mezunu öğretmen grubu, ($X = 4.22$) arasında sınıf yönetiminde önleyici disiplin uygulamaları konusunda anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Bu iki grup arasındaki ortalamalar arasındaki fark, .330 dur. Bu sonuca göre, öğretmenlerin eğitim düzeyi artıkça önleyici disiplin uygulamalarını benimseme düzeylerinin arttığı söylenebilir.

7- Branş Öğretmenliğine Temel Oluşturan Okul Türü Değişkeni İle Öğretmenlerin Sınıf Yönetiminde Kullandıkları Disiplin Türleri Arasındaki Farka İlişkin Bulgular

Branş öğretmenliğine temel oluşturan okul değişkeni ile öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türleri arasındaki farka ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri tablo 26' da verilmiştir.

Tablo 26
Branş Öğretmenliğine Temel Oluşturan Okul Türüne İlişkin Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri

	BÖTOOT	n	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Destekleyici	1 Üç yıllık Eğt. Enstitüsü	11	4,2149	,30226	,09113
	2 Dört yıllık Eğt. fakültesi	175	4,3117	,36733	,02777
Düzeltilici	1 Üç yıllık Eğt.Enstitüsü	11	4,2597	,22649	,06829
	2 Dört yıllık Eğt.Fakültesi	175	4,1722	,44805	,03387
Önleyici	1 Üç yıllık Eğt.Enstitüsü	11	4,2727	,30653	,09242
	2 Dört yıllık Eğt.Fakültesi	175	4,3971	,34663	,02620

Branş öğretmenliğine temel oluşturan okul türü gruplarına ait ortalama puanlar, standart sapma, standart hata değerleri tablo 24’de verilmiştir. Branş öğretmenliğine temel oluşturan okul türü değişkenine ait ortalama puanlar içerisinde en yüksek değeri önleyici disiplin türüne dört yıllık eğitim fakültesi mezunu öğretmen grubu vermiştir. Puan değeri 4.39 dur. En düşük ortalama değeri ise düzeltilici disiplin değişkenine dört yıllık eğitim fakültesi mezunu öğretmeni grubu vermiştir.

Tablo 27
Branş Öğretmenliğine Temel Oluşturan Okul Türü Değişkeni ile Disiplin Türleri
Arasındaki Farkın Anlamlılık Düzeyi

		F	p	t	Sd	p
Destekleyici	Varyansların Eşit Olduğu Varsayımı	1,051	,307	-,855	184	,393
	Varyansların Eşit Olmadığı Varsayımı			-1,016	11,937	,330
Düzeltilici	Varyansların Eşit Olduğu Varsayımı	3,633	,058	,641	184	,522
	Varyansların Eşit Olduğu Varsayımı			1,148	15,471	,268
Önleyici	Varyansların Eşit Olduğu Varsayımı	,288	,592	-1,162	184	,247
	Varyansların Eşit Olduğu Varsayımı			-1,295	11,668	,220

Branş öğretmenliğine temel oluşturan okul türü ile öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türü arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunamamıştır ($P > .05$). Branş öğretmenlerinin mezun oldukları okul ile sınıfta uyguladıkları disiplin türü arasında önemli düzeyde bir farkın olmadığı söylenebilir.

8- Çalışılan Okul Türü Değişkeni İle Öğretmenlerin Sınıf Yönetiminde Kullandıkları Disiplin Türleri Arasındaki Farka İlişkin Bulgular

Görev yapılan okul türü, ilköğretim veya ortaöğretim kurumları değişkeni ile öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türleri arasındaki farka ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28
Görev Yapılan Okul Türü değişkeni
Betimsel İstatistik Sonuçlar.T- Testi

	Çalışılan Okul Türü	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Destekleyici	1 İlköğretim	153	4,3969	,29268	,02366
	2 Orta öğretim	130	4,2818	,39128	,03432
Duzeltici	1 İlköğretim	153	4,2059	,36696	,02967
	2 Orta öğretim	130	4,1698	,45309	,03974
Önleyici	1 İlköğretim	153	4,4616	,29017	,02346
	2 Orta öğretim	130	4,3611	,36851	,03232

Okul türü değişkeni gruplarına ait ortalama puanlar, standart sapma, standart hata değerleri tablo 28’de verilmiştir. Okul türü değişkenine ait ortalama puanlar içerisinde en yüksek değeri önleyici disiplin türüne ilköğretim okullarında görev yapan öğretmen grubu vermiştir. Puan değeri 4.46 dır. En düşük ortalama puan değeri ise düzeltici disiplin değişkenine dört yıllık orta öğretim kurumunda görev yapan öğretmen grubu vermiştir. Ortalama puan değeri 4.16’ dır.

Tablo 29
Görev Yapılan Okul Türü ile Disiplin Türleri Arasındaki Farkın Anlamlılık Düzeyi
T-Testi Sonuçları

		F	p	t	sd	p
Destekleyici	Varsayılan Varyans Eşitliği	6,124	,014	2,825	281	,005
	Varsayılmayan varyans Eşitliği			2,761	235,618	,006
Düzeltilici	Varsayılan Varyans Eşitliği	2,466	,117	,740	281	,460
	Varsayılmayan varyans Eşitliği			,728	247,595	,467
Önleyici	Varsayılan Varyans Eşitliği	1,566	,212	2,566	281	,011
	Varsayılmayan varyans Eşitliği			2,518	243,392	,012

Görev yapılan okul türü, ilköğretim veya ortaöğretim kurumu değişkeni ile öğretmenlerin sınıfta kullanmış oldukları disiplin türü arasında anlamlı düzeyde bir ilişki saptanamamıştır $p > .05$. Bu iki değişken arasında önemli bir düzeyde ilişkinin olmadığı söylenebilir.

9- Çalışılan Orta Öğretim Kurumu Türü Değişkeni İle Öğretmenlerin Sınıf Yönetiminde Kullandıkları Disiplin Türleri Arasındaki Farka İlişkin Bulgular

Çalışılan okul türü değişkeni ile öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türleri arasındaki farka ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri tablo 30'da verilmiştir.

Tablo 30
Çalışılan Orta Öğretim Kurumunun Türü İle Disiplin Türü Arasındaki Farka İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

Destekleyici Disiplin Uygulamaları

	N	Ortalama	Standart Kayma	Standart Hata	Alt Sınır	Üst Sınır	Minimum	Maximum
1 Genel Lise	33	4,2342	,47675	,08299	4,0651	4,4032	2,36	5,00
2 Anadolu Lisesi	32	4,1989	,33257	,05879	4,0790	4,3188	3,36	4,73
3 Fen Lisesi	34	4,4171	,35817	,06143	4,2921	4,5421	3,55	4,82
4 Anadolu Ö. lisesi	25	4,2618	,35044	,07009	4,1172	4,4065	3,55	4,82
Total	124	4,2808	,39106	,03512	4,2113	4,3503	2,36	5,00

Düzeltilici Disiplin Uygulamaları

	n	Ortalama	Standart Kayma	Standart Hata	Alt Sınır	Üst Sınır	Minimum	Maximum
1 Genel Lise	33	4,1558	,50680	,08822	3,9761	4,3355	2,14	4,86
2 Anadolu Lisesi	32	4,0826	,34998	,06187	3,9564	4,2088	3,21	4,71
3 Fen Lisesi	34	4,3235	,40644	,06970	4,1817	4,4653	3,36	4,86
4 Anadolu Ö. lisesi	25	4,0686	,50317	,10063	3,8609	4,2763	2,86	4,71
Total	124	4,1653	,44949	,04037	4,0854	4,2452	2,14	4,86

Önleyici Disiplin Uygulamaları

	n	Ortalama	Standart Kayma	Standart Hata	Alt Sınır	Üst Sınır	Minimum	Maximum
1 Genel Lise	33	4,2860	,48033	,08362	4,1157	4,4563	2,25	4,88
2 Anadolu Lisesi	32	4,2910	,30396	,05373	4,1814	4,4006	3,44	4,94
3 Fen Lisesi	34	4,4963	,29714	,05096	4,3926	4,6000	3,94	4,94
4 Anadolu Ö. lisesi	25	4,3725	,30644	,06129	4,2460	4,4990	3,88	4,88
Total	124	4,3624	,36496	,03277	4,2975	4,4273	2,25	4,94

Çalışılan orta öğretim kurumunun türü ile disiplin türü arasındaki farka ilişkin ortalama, standart sapma ve standart hata analizi sonuçları tablo 16'da verilmiştir. Sonuçlara bakıldığında öğretmen gruplarına ait ortalama puanlar arasında önemli düzeyde fark görülmemektedir. Öğretmen grupları ve disiplin türleri değişkenleri arasındaki farkın önemi tablo 17'de daha belirleyici biçimde verilmiştir.

Tablo 31
Çalışılan Orta Öğretim Kurumunun Türü İle Disiplin Türü Arasındaki Farka İlişkin
Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Destekleyici	Gruplar arası	,927	3	,309	2,074	,107
	Gruplar içi	17,883	120	,149		
	Tolam	18,810	123			
Düzeltilici	Gruplar arası	1,307	3	,436	2,221	,089
	Gruplar içi	23,544	120	,196		
	Tolam	24,851	123			
Önleyici	Gruplar arası	,968	3	,323	2,512	,062
	Gruplar içi	15,415	120	,128		
	Tolam	16,383	123			

Çalışılan orta öğretim kurumu ile öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türleri arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunamamıştır $P>0.05$. Çalışılan okul türü ile öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türü arasında bir ilişkinin olmadığı söylenebilir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın alt problemlerine ilişkin bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar ile bu çalışmada ele alınmış olup ileri ki çalışmalara konu edilmesi önerilen noktalar üzerinde durulmaktadır.

Sonuç

Bu çalışmada, kamuya ait ilk ve orta öğretim kurumlarında görev yapan sınıf ve branş öğretmenlerinin sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türleri incelenmiştir. Disiplin türleri, Önleyici, Destekleyici ve Düzeltici olmak üzere üç boyutta değerlendirilmiştir. Disiplin türlerini uygulamada, öğretmenlerin dokuz alt özelliğinin fark yaratıp yaratmadığı bu çalışma ile belirlenmeye çalışılmıştır.

Öğretmenlerin cinsiyetleri ile sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türü arasındaki ilişkiye bu çalışmanın bir alt problemi olarak bakılmış ve bu konuda önemli düzeyde bir fark bulunamamıştır. Araştırma bulgularına göre, kadın ve erkek öğretmenler, disiplin türleri tercihine ilişkin tutumlarında benzer davranışlar sergilemektedirler.

Bu çalışmanın bir diğer alt problemini ise öğretmenlerin yaş grupları oluşturmuştur. Araştırmaya katılan ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında çalışan çeşitli yaş grubuna mensup, sınıf ve branş öğretmenleri üzerinde yapılan tarama ve bu tarama sonucunda yapılan istatistiksel analizlerde, yaş grubu değişkeni ile disiplin türü değişkeni arasında anlamlı düzeyde fark bulunamamıştır. Öğretmenlerin yaşları arttıkça disiplin türü tercihinde bir değişiklik olmamaktadır.

Araştırmanın üçüncü alt problemini, çalışmaya katılan öğretmenlerin meslekteki çalışma süreleri (kıdem) ve bu sürelerin disiplin türü değişkeni ile olan ilişkisi araştırılmıştır. Bulgulara bu alt problem bazında bakıldığında, Bu iki değişken arasında yapılan analizlerde, öğretmenlerin kıdem değişkenleri ile uygulamış oldukları disiplin türü arasında önemli düzeyde bir farklılık belirlenmemiştir. Öğretmenlerin kıdemi arttıkça yada azaldıkça, önleyici, destekleyici ve düzeltici disiplin tercihlerinde bir değişme olmamaktadır.

Öğretmenlerin haftalık okuttukları toplam ders saatleri ile sınıf yönetiminde uygulamış oldukları disiplin türleri arasında ilişkinin boyutu bu araştırmanın dördüncü alt problemini oluşturmuştur. Öğretmenlerin haftalık girmiş oldukları toplam ders saatinin artması veya azalması ile disiplin anlayış ve uygulamaları arasında önemli düzeyde bir farklılık yaratmamaktadır. Öğretmenlerin haftada sınıfa girmiş oldukları ders saati süresi, onların disiplin türü tercihini etkilememektedir.

Sınıf ve branş öğretmenlerinin sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türü (Önleyici, destekleyici ve Düzeltici) ile ilgili tercihleri ve bu tercihlerin kadro değişkeni ile olan ilişkisi bu alt problemde belirlenmeye çalışılmıştır. Sınıf ve branş öğretmenleri, sınıf yönetiminde, önleyici, destekleyici ve düzeltici disiplin türlerini kullanma konusunda benzer tutum sergilemektedirler.

Sınıf öğretmenliği mesleğine temel oluşturan okul türü ve bu okul türlerinden mezun olan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türlerinden, (Önleyici, Destekleyici ve Düzeltici disiplin) birini tercih etmelerine etkisi veya ağırlığı araştırılmıştır. Bu alt probleme ilişkin yapılan analizlerde, Sınıf öğretmenliğine temel oluşturan çeşitli okul türlerinden mezun olan öğretmenler ve bu öğretmenlerin disiplin türleri konusundaki tercihleri arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur.

Birinci grup, dört yıllık öğretmen lisesi mezunu sınıf öğretmenler ile III. grup, iki yıllık Eğitim Yüksek Okulu mezunu sınıf öğretmenler, disiplin türü tercihleri konusunda farklı düşünmektedirler. Bu farka ilişkin ortalamalar, I. Grup dört yıllık öğretmen lisesi mezunu öğretmenler, destekleyici disiplin uygulamalarına $X_{ort} = 4.16$ düzeyde katılmakta iken, III. Grup, iki yıllık eğitim yüksek okulu mezunu sınıf öğretmenleri destekleyici disiplin uygulamalarına $X_{ort} = 4.52$ düzeyde katılım göstermişlerdir. Buna göre, iki yıllık eğitim yüksek okulu mezunu sınıf öğretmenleri, destekleyici disiplini, dört yıllık öğretmen lisesi mezunu sınıf öğretmenlerinden daha fazla tercih etmektedirler.

Sınıf öğretmenliğine temel oluşturan okul türlerinden, IV. Grup, dört yıllık Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenlerin, destekleyici disiplin türüne ilişkin görüşleri ile I. Grup, iki yıllık eğitim yüksek okulu mezunu öğretmenlerin destekleyici disiplin anlayışına yönelik görüşlerinin ortalamaları arasında fark bulunmuştur. IV. Grup, dört yıllık eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin destekleyici disiplin türüne ilişkin ortalamaları $X_{ort} = 4.47$ düzeyinde iken, I. grup, iki yıllık eğitim yüksek okulu mezunu öğretmenlerin destekleyici disiplin anlayışına yönelik görüşlerinin ortalaması $X_{ort} = 4.16$ düzeyindedir. Buna göre, dört yıllık eğitim fakültesi

mezunu sınıf öğretmenleri, destekleyici disiplin türünü, iki yıllık eğitim yüksek okulu mezunu öğretmenlerden daha uygulama taraftarındırlar.

Önleyici disiplin türü ve sınıf öğretmenliğine temel oluşturan okul türü değişkeni bakımından anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Bu sonuçlara bakıldığında, I. Grup, dört yıllık öğretmen lisesi mezunu öğretmen grubunun önleyici disiplin türüne ilişkin görüşlerinin ortalaması, $X_{ort} = 4.16$, düzeyinde iken, üçüncü grup, iki yıllık Eğitim Yüksek Okulu mezunu öğretmen grubunun önleyici disiplin türüne ilişkin görüşleri ortalaması, $X_{ort} = 4.52$ dir. İki yıllık Eğitim Yüksek Okulu mezunu öğretmenler, önleyici disiplin uygulamalarına, dört yıllık Öğretmen Lisesi mezunu öğretmen grubundan daha yüksek düzeyde katılım göstermiştir.

Araştırmada branş öğretmenliğine temel oluşturan okul türleri olarak iki okul mezunu öğretmen grubu belirlenmiştir. Bu okullar, üç yıllık Eğitim enstitüsü ve dört yıllık Eğitim fakülteler ve buralardan mezun olan öğretmenlerdir. Bu iki okuldan mezun olan öğretmen grubunun sınıf yönetiminde uygulamış oldukları disiplin türleri ile ilgili görüşleri bu araştırmanın alt problemlerinden biri olmuştur. Branş öğretmenliğine kaynaklık eden bu iki okuldan mezun olan öğretmenlerin, disiplin türlerine ilişkin yaklaşımları benzer bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin çalıştıkları okul türleri ve buna bağlı olarak sınıf yönetiminde uygulamış oldukları disiplin türlerinin ilişkisi bu araştırma ile belirlenmeye çalışılmıştır. İlköğretim okulunda çalışan öğretmen grubu ile ortaöğretimde çalışan öğretmen grubunun, sınıf yönetiminde uygulamış olduğu disiplin türü arasında önemli düzeyde bir farklılığın olmadığı bu araştırma sonuçlarıncı belirlenmiştir.

Ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşleri, çalıştıkları okul türü ayrıştırılarak belirlenmeye çalışılmıştır. Bu ayrıştırma yapılırken mesleki eğitim veren ortaöğretim kurumları araştırma dışında tutulmuştur. Araştırmaya konu edilen ortaöğretim kurumları, Genel lise, Anadolu lisesi, Anadolu öğretmen lisesi, Fen lisesidir. Bu lise türlerinde çalışan öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türleri konusunda ilişki olarak bir farkın olup olmadığı bu çalışmada belirlenmeye çalışılmıştır. Genel lise, Anadolu lisesi, Anadolu öğretmen lisesi ve Fen lisesinde çalışan öğretmenler ve bu öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullanmış oldukları disiplin türleri (Önleyici, Destekleyici ve Düzeltici) arasında önemli düzeyde bir farklılık bulunmamıştır. Lise türlerinden herhangi birinde çalışan öğretmenlerin disiplin türüne ilişkin tutumları bezerdir.

Öneriler

Araştırma bulgularına dayalı olarak aşağıdaki öneriler getirilebilir;

- 1- Sınıf öğretmenlerinin aldıkları akademik eğitim süresi arttıkça disiplin konusundaki yaklaşımlarında bir gelişme olmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin disiplin konusundaki tutumları daha çağdaş olacaktır. Araştırma bulguları bunu doğrular niteliktedir. Bu bakımdan sınıf öğretmenlerinin akademik eğitim süresi ve bu eğitimin içeriği, var olan durumdan daha ileriye götürülmeli, öğretmenlerin bilgileri hizmet içi eğitimlerle daima güncellenmelidir.
- 2- Disiplin türleri hakkında öğretmenler sürekli hizmet içi eğitimden geçirilmelidir. Bu kavramın iyi anlaşılmadan ve benimsetilmeden eğitimde ve sınıfta olumlu havanın dolayısıyla da başarının yakalanamayacağı düşüncesi öğretmenlere kazandırılmalıdır.

Araştırmacılar İçin Öneriler

- 1- Araştırma yalnızca Edirne il merkezinde yer alan ilk ve ortaöğretim kurumlarını kapsamaktadır. Bu ve benzeri araştırmalar ülkenin diğer kentlerinde de yapılabilir. Böylelikle bu konudaki veriler ülke geneline yayılmış olur.
- 2- Bu araştırmada mesleki eğitimde görev alan öğretmenler araştırma dışında tutulmuşlardır. Mesleki eğitim yapan okullardaki öğretmenler de bu araştırmaya dahil edilerek daha geniş ve farklı alanlarla ilgili veri toplanabilir.
- 3- Bu tip bir araştırma her tür öğretim düzeyinde öğrenci görüşü alınarak da yapılabilir. Bu sayede öğrencilerin bakış açılarıyla öğretmenin disiplin anlayışı değerlendirilmiş olur.

- 4- Okul yönetiminin disiplin anlayışının, öğretmenlerin kullanmış oldukları disiplin türüne etkisi araştırma konusu olabilir.

KAYNAKÇA

Açıkalin A, Toplumsal Kurumsal ve Teknik Yönleriyle Okul Yöneticiliği, Ankara: Pegem, 1998

Aydın, Mustafa, Eğitim Yönetimi, Hatiboğlu Yayınevi, Ankara, 1998

Achilles, Charles. “ Students Achieve More in smaller Classes” Educaitional Leadership, Vol.53, issue 5, 1996:76-77.

Balcı, Ali, Sosyal Bilimlerde Yöntem Teknik ve İlkeler. 4. Baskı, Pegem A, Yayıncılık, Mart 2004 Ankara.

Başar, Hüseyin, Sınıf Yönetimi, Milli Eğitim Yayınları, İstanbul, 1999

Büyükkaragöz, S. Ve M. MUŞTA. Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Konya. Mikro Yayıncılık, 1998.

Cangelosi, S, James, Classroom Manegement strategies, New York, longmen, 1998.

Canter, L and Canter M, Asserative Dicipline, CA: Canter and Associates, 1996

Demirel, Özcan, Genel Öğretim Yöntemleri, usem Yayınları, Ankara, 1994

Doyle, Wolter, “Classroom Organisation and Management” M.C, WITTROCK (Ed) Handbook of Research on Teaching, Research Association. 3rd Ed A Project of American Education Research Association. New York: Macmillan, 1986

Duke,D.L, 1989, School Organization Leadership and Student Behavior. Washington D.C.Career Connections 73 (1), 17 – 2

Dodoson, Fitzhugh, Sevgiyle Disiplin, Kuraldışı Yayıncılık, İstanbul: 2000

Englander, M.E, Strategies for Classroom Dicipline NY: Prager, 1986

Erden, Münire. Öğretmenlik mesleğine Giriş, İstanbul, Alkım Yayınları 1998.

- Ergun, Mustafa ve B. Ergezer, Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Ankara: ocak yayınları 1999.
- Glasser, William, Okulda Kaliteli Eğitim, Beyaz Yayınları, İstanbul, Ocak, 1999.
- Gordon, Thomas, Etkili Öğretmenlik Eğitimi, Sistem Yayıncılık, İstanbul, Ekim, 2003.
- Hoover, Randy and R. Kindsvatter. Dmocratic Dicipline: Foundation and Practice, New Jersey: Prentice- hall inc, 1997.
- Humphreys, Tony, Disiplin Nedir? Ne Değildir? (Çev: Berat Çelik) Epilson Yayıncılık, 1999
- Jones, F. Ve I. Jones Comprehensive Classroom Manegment, Baston: Allyn and Bacon, 1998.
- Jane Nelsen, Lynn Lott, Stephen Glenn, Çocuk Eğitiminde A'dan Z'ye Pozitif Disiplin, Hayat yayıncılık, 1999.
- İlgar Lütfi, Eğitim Yönetimi – Okul Yönetimi – Sınıf Yönetimi Beta Basım Yayım, 1996.
- Karip, Emin, Sınıf Yönetimi, Pegem Yayıncılık, 2002.
- Küçükahmet, Leyla, Sınıf Yönetiminde Yeni yaklaşımlar, Nobel Yayın Dağıtım Ankara, 2003.
- Küçükahmet, Leyla, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Ankara Gazi Büro Kitapevi 1995.
- Küçükahmet leyla,. (1995): *Öğretm İlke ve Yöntemleri*, Ankara: Gazi Büro Kitapevi
- Mc. Graw – Hill ,Weinstein, C.S. and Mignano, A.J. Elemantary Classroom Manegment, 1997.
- Rosenfield, P, Ambert, N. Mand A. BLACK. “Desk Arrangement Effects on Pupil Classroom Behavivour” Journal of Edcational Psychology, 77 81), 1985: 101-108.
- Sadker and Sadker, Teachers Schools an society. NY: Mcgraw- Hill, 1991.
- Sarıtaş Mustafa, Sınıf Yönetimi ve Kurullarla ilgili Kurallar geliştirme ve uygulama, Nobel Yayıncılık Ankara 2000.

Şişman, Mehmet – Turan Selahattin, Öğreti yayınları Ocak 2004.

Temel, Ali, Sınıfta Disiplin, Maltepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 1997.

Tosun, Ülkü, Onurlu Disiplin, Beyaz Yayınları İstanbul 2002 Eylül.

Temel A, Lise ve Üniversite öğrencilerinin sıra ve masaları yazıp çizmelerinin nedenleri, Anadolu üniversitesi dördüncü Eğitim kongresi, 10 – 12 Eylül, 1997.

Türnüklü, Abbas, “ İlköğretimde Sınıf Düzeni” yaşadıkça Eğitim, Sayı 65, 2000 a: 36-40

Türnüklü, Abbas, “ Sınıf içi Davranış Yönetimi” Eğitim Yönetimi, sayı 21, 2000b: 141-53.

Uzun, S.Ahmet, Özgürleştiren Disiplin, Bilge Yayınları, İstanbul: 2000

Weick, K,E Educational Organizations as loosely Coupled Systems, Administrative Science Quarterly, 21,1 – 19 ,1976.

Yavuzer, Haluk, Ana-Baba Okulu, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1995